

**CENTRALNO KLIRIŃŠKO DEPOZITARNO
DRUŠTVO a.d. Podgorica**

**Finansijski iskazi za 2018. godinu
u skladu sa računovodstvenim propisima
Crne Gore**

i

Izvještaj nezavisnog revizora

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1-2
FINANSIJSKI ISKAZI	
Iskaz o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha)	
Iskaz o finansijskoj poziciji (Bilans stanja)	
Iskaz o promjenama na kapitalu	
Iskaz o novčanim tokovima	
Napomene uz finansijske iskaze	
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Centralno klirinško depozitarnog društva, Podgorica

Izvještaj o finansijskim iskazima

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Centralno klirinško depozitarnog društva a.d., Podgorica (u daljem tekstu "Društvo"), koji obuhvataju iskaz o finansijskoj poziciji (Bilans stanja) na dan 31. decembra 2018. godine, odgovarajući iskaz o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha), iskaz o novčanim tokovima i iskaz o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomena uz finansijske iskaze.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih finansijskih iskaza u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 52/2016), kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o ovim finansijskim iskazima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji ("Službeni list Crne Gore", br. 01/2017) i Međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjanjima u finansijskim iskazima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje finansijskih iskaza radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Centralno klirinško depozitarnog društva, Podgorica (Nastavak)

Izvještaj o finansijskim iskazima (Nastavak)

Mišljenje

Prema našem mišljenju, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Društva na dan 31. decembra 2018. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i računovodstvenim politikama objelodanjenim u Napomeni 3. uz finansijske iskaze.

Izvještaj o godišnjem izvještaju menadžmenta

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje i tačnost godišnjeg izvještaja menadžmenta u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 52/2016). Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti godišnjeg izvještaja menadžmenta Društva za 2018. godinu sa finansijskim iskazima za tu poslovnu godinu i da li je izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa Zakonom o računovodstvu. Naši postupci u tom pogledu su obavljani u skladu sa Međunarodnim standardom revizije 720 "Odgovornost revizora u vezi sa ostalim informacijama u dokumentima koji sadrže finansijske izvještaje koji su bili predmet revizije" i ograničeni su samo na ocjenu usaglašenosti godišnjeg izvještaja o poslovanju sa revidiranim finansijskim iskazima.

Po našem mišljenju, godišnji izvještaj menadžmenta Društva za 2018. godinu, po svim materijalno značajnim pitanjima, usklađen je sa revidiranim finansijskim iskazima Društva za 2018. godinu i sastavljen je u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

Podgorica, 20. mart 2019. godine

Milovan Popović
Ovlašćeni revizor

Popunjiva pravno lice:	
Matični broj: 02320924	Šifra djelatnosti: 6619
Popunjiva:	

Naziv: Centralno klirinško depozitarno društvo
Sjedište: Podgorica

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA

u periodu od 01.01.2018. do 31.12.2018. godine

-u EUR-

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos	
				Teuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	I POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	201		771.609	568.615
60 i 61	1. Prihodi od prodaje	202	6	771.609	568.615
62	2. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
630	3. Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	204			
631	4. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206			
	II POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207		583.663	567.055
50	1. Nabavna vrijednost prodane robe	208			
51	2. Troškovi materijala	209	8	17.605	18.216
52	3. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	9	317.056	305.427
54	4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	10	63.223	70.603
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212	11	185.779	172.809
	A. POSLOVNI REZULTAT (201-207)	213		187.946	1.560
66	I FINANSIJSKI PRIHODI	214	13	23.213	15.151
56	II FINANSIJSKI RASHODI	215		1	1
	B. FINANSIJSKI REZULTAT (214-215)	216		23.212	15.150
67. 68. 691 i 692	I OSTALI PRIHODI	217	7	2.291	13.236
57. 58. 591 i 592	II OSTALI RASHODI	218	12	2.678	5.328
	C. REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (217-218)	219		-387	7.908
	D. REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (213+216+219)	220		210.771	24.618
690 - 590	E. NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	221			
	F. REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222		210.771	24.618
	G. DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/ (224 do 228)	223			
	1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	224			
	2. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja	225			
	3. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridruženih društava	226			
	4. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	227			

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	5. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	228			-
	H. PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	14	9.656	3.584
721	1. Tekući porez na dobit	230		12.426	5.658
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231		-2.770	-2.074
	I. NETO REZULTAT (222+223-229)	232		201.115	21.034
	J. ZARADA PO AKCIJI			0.34	0.05
	1. Osnovna zarada po akciji	233		0.34	0.05
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234			-

Obrazac je u skladu sa članom 3. Zakona o računovodstvu i reviziji ("Sl. List CG" br. 80/08) i IV Direktivom EU.

U Podgorici

Dana 3. 3. 2019.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog iskaza
Tatjana Blagojević
Tatjana Blagojević

Odgovorno lice

Damir Vujović
Damir Vujović

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

Popunjava pravno lice:	
Matični broj: 02320924	Šifra djelatnosti: 6619
Popunjava:	

Naziv: Centralno klirinško depozitarno društvo
Sjedište: Podgorica

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

na dan 31.12.2018. godine

-u EUR-

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	AKTIVA				
00 (dio)	A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001			
	B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)	002		857.105	638.427
012	I GOODWILL	003			
01 bez 012	II NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	15	142.008	181.533
	III NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	005		14.386	33.806
020, 022, 023, 026 027 (dio), 028 (dio) 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	16	14.386	33.806
024, 027(dio), 028(dio)	2. Investicione nekretnine	007			
021, 025, 027(dio) 028(dio)	3. Biološka sredstva	008			
	IV DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	009		700.711	423.088
030, 031(dio), 032(dio), 039(dio)	1. Učešća u kapitalu	010			
031(dio), 032(dio)	2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	011			
032(dio), 033 do 038, 039 (dio)	3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	012	17	700.711	423.088
288	C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	013			
04	D. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	014			
	E. OBRтна SREDSTVA (016+017)	015		237.375	256.681
10 do 13, 15	I ZALIHE	016			
	II KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	017		237.375	256.681
20, 21, 22 osim 223	1. Potraživanja	018	18	81.445	104.505
223	2. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	019	19		5.707
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	020			80.000
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	021	20	155.824	66.376
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	022		106	93
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	023		1.094.480	895.108

Grupa računa, račun	POZICIJA	Redni broj	Napomena broj	Iznos	
				Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	PASIVA				
	A. KAPITAL (102 do 109)	101	21	1.028.807	837.620
30	I OSNOVNI KAPITAL	102		750.000	500.000
31	II NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III REZERVE	104			50.228
330,331 i 333	IV POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOZIVIH ZA PRODAJU	105			2.724
332 i 334	V NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU FINANSIJSKIH SREDSTAVA RASPOLOZIVIH ZA PRODAJU	106		7.203	
34	VI NERASPOREDJENA DOBIT	107		286.010	284.668
35	VII GUBITAK	108			
237	VIII OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109			
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110	22	21.775	20.932
40 (dio)	I DUGOROČNA REZERVISANJA	111		21.775	20.932
41	II DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112		0	0
414, 415	1. Dugoročni krediti	113			
41 bez 414, 415	2. Ostale dugoročne obaveze	114			
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	115		7.200	9.970
	D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116		36.698	26.586
	I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117		36.698	26.586
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	118			
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	119			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	120	23	21.337	15.393
45,46 i 49 osim 498	4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121		6	
47,48 osim 481	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	122	24	2.977	5.535
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123		12.378	5.658
40 (dio)	II KRATKOROČNA REZERVISANJA	124			
	E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125		1.094.480	895.108

Obrazac je u skladu sa članom 3. Zakona o računovodstvu i reviziji ("Sl. List CG" br. 80/08) i IV Direktivom EU.

U Podgorici

Dana 3. 3. 2018.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog iskaza
Blagojević
Tatjana Blagojević

Odgovorno lice

Daniilo Vujić

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

Popunjava pravno lice:	
Matični broj: 02320924	Šifra djelatnosti: 6619
Popunjava:	

Naziv: Centralno klirinško depozitarno društvo
Sjedište: Podgorica

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

u periodu od 01.01.2018. do 31.12.2018. godine

R.	OPIS	R.		R.		R.		R.		R.		R.		R.		R.		R.		
		Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)		Ostali kapital (m 309)		Neisplaćeni upisani kapital (grupa 31)		Emisiona premija (m 320)		Rezerve (m 321, 322)		Revaloriza- cione rezerve (grupa 33)		Neraspoređena dobit (grupa 34)		Gubitak (grupa 35)		Otkupljene sopstvene akcije i udjeli (m 237)		Ukupno (kol. 2+3+4+5+6+7+8-9 10)
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	Stanje na dan 01.01. 2017. godine	401	500.000	410	419	428	437	50.228	446	0	455	263.633	464	0	473		482	813.861		
2.	Efekt retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	402		411	420	429	438		447		456		465		474		483			
3.	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2017.	403	500.000	412	421	430	439	50.228	448	0	457	263.633	466	0	475		484	813.861		
4.	Neto promjene u 2017-godini	404		413	422	431	440		449	2.724	458	21.035	467	0	476		485	23.759		
5.	Stanje na dan 31.12. 2017. godine	405	500.000	414	423	432	441	50.228	450	2.724	459	284.668	468		477		486	837.620		
6.	Efekt retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	406		415	424	433	442		451		460		469		478		487			
7.	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2018.	407	500.000	416	425	434	443	50.228	452	2.724	461	284.668	470		479		488	837.620		
8.	Neto promjene u 2018-godini	408	250.000	417	426	435	444	-50.228	453	-9.927	462	1.342	471		480		489	191.187		
9.	Stanje na dan 31.12.2018.	409	750.000	418	427	436	445	0	454	-7.203	463	286.010	472	0	481		490	1.028.807		

Obrazac je u skladu sa članom 3. Zakona o računovodstvu i reviziji ("Sl. List CG" br. 80/08) i IV Direktivom EU

U Podgorici

Dana 3. 3. 2019.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog iskaza

Tatjana Blagojević
Blagojević

Odgovorno lice

Daniilo Vujović
Daniilo Vujović

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE (primjenom direktne metode)

Naziv: Centralno klirinško depozitarno društvo
Sjedište: Podgorica

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 01.01.2018. do 31.12.2018. godine

POZICIJA	Red. broj	Iznos	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	963.552	692.589
1. Prodaja i primljeni avansi	302	962.010	680.064
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303		
3. Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti	304	1.542	12.525
II Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	678.449	612.469
1. Islate dobavljačima i dati avansi	306	214.248	211.069
2. Zaade, naknade zarada i osali lični rashodi	307	317.056	312.377
3. Plaćene kamate	308		
4. Porez na dobitak	309		
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	147.145	89.023
III Neto tok goovine iz poslovnih aktivnosti (1 - 2)	311	285.103	80.120
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTICIJA			
I Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	312	104.840	23.000
1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)	313		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	314		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	315	80.000	
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	316	24.840	23.000
5. Primljene dividende	317		
II Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	300.495	536.830
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)	319		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	3.435	9.742
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	321	297.060	527.088
III Neto tok iz akivnosti investiranja (I-II)	322	-195.655	-513.830
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323		
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	325		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326		
II Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327		
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	329		
3. Finansijski lizing	330		
4. Isplaćene dividende	331		
III Neto tok iz akivnosti finansiranja (I-II)	332		
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	89.448	-433.710
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	66.376	500.086
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	336		
H. GOTOVINE NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335+336)	337	155.824	66.376

Obrazac je u skladu sa članom 3. Zakona o računovodstvu i reviziji ("Sl. List CG" br. 80/08) i IV Direktivom EU.

U Podgorici

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskog iskaza

Odgovorno lice

Dana 3. 3. 2019.

Tatjana Blagojević

Blagojević

Danilo Vujojić

Danilo Vujojić

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

1. Osnovni podaci

Centralno klirinško depozitarno društvo AD Podgorica, skraćeni naziv CKDD, (u daljem tekstu „Društvo“) osnovano je kao Centralna Depozitarna Agencija AD, na sjednici Osnivačke skupštine dana 24.05.2000. godine Ugovorom o osnivanju broj 01-1. Promjena imena Društva izvršena je dana 02.08.2018.godine, stupanjem na snagu Statuta Centralnog klirinškog depozitarnog društva ("Sl. List CG", br.51/18), a u skladu sa odredbama Zakona o tržištu kapitala ("Sl. List CG", br.01/18).

Društvo je od Komisije za hartije od vrijednosti dobilo Rješenje o davanju dozvole za rad za obavljanje poslova registrovanja dematerijalizovanih hartija od vrijednosti broj 03/3-1/2-01 od 28.05.2001. godine i Rješenje o davanju dozvole za rad za obavljanje poslova kliringa i saldiranja sklopljenih transakcija sa hartijama od vrijednosti i drugih poslova u vezi sa dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti broj 03/3-2/2-01 od 26.02.2002. godine.

Rješenje o upisu u registar privrednih subjekata osnivanja pravnog lica br. Fi 3155/00 donijeto je dana 17.11.2000.godine, od Privrednog suda u Podgorici.

Društvo je upisano u Registar emitenata hartija od vrijednosti kod Komisije za hartije od vrijednosti pod registarskim brojem 100.

Djelatnost Društva je vođenje registra dematerijalizovanih hartija od vrijednosti u skladu sa Zakonom i propisima i aktima kojima se uređuje način vođenja dematerijalizovanih hartija od vrijednosti (u daljem tekstu HOV), obavljanje usluga koje se odnose na promet HOV, čime se unapređuje i razvija tržište kapitala u Crnoj Gori i omogućava učesnicima tržišta kapitala pravilan, pouzdan, brz i efikasan obračun i plaćanje pri trgovanju HOV u kom pravcu je Društvo dužno i ovlašćeno da preuzima sve mjere i poslove koji su korisni i nužni za ostvarivanje i unapređivanje njegove zakonomjerne funkcije, namjene i svrhe.

Organi Društva su: Skupština, Odbor direktora, Izvršni direktor i Sekretar društva. Skupštinu čine svi akcionari Društva, nezavisno od broja akcija koje posjeduju. Akcije su obične (redovne) i glase na ime. Jedna akcija sa pravom upravljanja daje pravo na jedan glas u Skupštini.

2. Osnove za prezentiranje finansijskih iskaza i pregled osnovnih računovodstvenih politika

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

Finansijski iskazi sastavljeni su u skladu sa propisima Crne Gore: Zakonom o računovodstvu ("Sl. list CG", br. 052/16 od 09.08.2016.), Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list CG" br. 065/01, 012/02, 080/04, "Sl. list CG" br. 040/08, 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 061/13 i 055/16), i ostalim podzakonskim aktima.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, Međunarodni računovodstveni standardi („MRS“) i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja („MSFI“) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine. Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Društva, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

2 Osnove za prezentiranje finansijskih iskaza i pregled osnovnih računovodstvenih politika (Nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza (Nastavak)

Promjene u određenim MRS i MSFI, kao i izdati MSFI nijesu zvanično prevedeni i objavljeni u Crnoj Gori. Društvo je izvršilo primjenu i objelodanjivanje svih standarda, odnosno izvršilo reklasifikacije i korekcije u skladu sa zahtjevima MSFI odobrenih od strane Odbora za Međunarodne računovodstvene standarde koji su u primjeni u vrijeme sastavljanja ovih finansijskih iskaza, osim standarda i tumačenja koji su objavljeni, a nijesu još uvijek u upotrebi.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Sastavljanje finansijskih iskaza u skladu sa primijenjenim okvirom za izvještavanje zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na prethodnom iskustvu, kao i različitim informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, a koje djeluju realno i razumno u datim okolnostima. Na bazi ovih informacija se formira pretpostavka o vrijednosti sredstava i obaveza, koju nije moguće neposredno potvrditi na bazi drugih informacija. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su predmet redovnih provjera. Revidirane računovodstvene procjene se prikazuju za period u kojem su revidirane, u slučaju da procjena ima uticaj samo na dati period, ili za period u kojem su revidirane i za buduće periode, u slučaju da revidiranje utiče na tekući i na buduće periode.

Informacije o oblastima kod kojih je stepen procjene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim iskazima Društva, date su u okviru sljedećih napomena:

- Napomena 3.3 i 3.5 – Koristan vijek trajanja nematerijalne imovine;
- Napomene 3.3 i 3.5 – Obezvrjeđenje vrijednosti nematerijalne imovine;
- Napomena 3.9 – Obezvrjeđenje potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja.

2.3. Zvanična valuta izvještavanja

Finansijski iskazi Društva su iskazani u eurima (EUR), koji je funkcionalna valuta Društva i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori.

2.4. Stalnost poslovanja

Finansijski iskazi su pripremljeni u skladu sa konceptom stalnosti poslovanja, po kome se pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

Društvo je u periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine ostvarilo neto dobitak u iznosu od EUR 201,115. Na dan 31. decembra 2018. godine obrtna sredstva Društva su veća od njegovih kratkoročnih obaveza za EUR 200,677.

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

3.1. Prihodi i rashodi

Prihodi od usluga koje Društvo vrši u okviru svoje djelatnosti iskazani su po fakturnoj vrijednosti, umanjenoj za popuste i porez na dodatu vrijednost. Obračun naknada za pružene usluge iz svoje djelatnosti, Društvo vrši u skladu sa utvrđenim cjenovnikom, odobrenim od strane Komisije za tržište kapitala Crne Gore.

Priznavanje rashoda vrši se istovremeno sa priznavanjem prihoda radi kojih su ti rashodi nastali (princip sučeljavanja prihoda i rashoda). Rashodi se priznaju u obračunskom periodu i onda kada je nastala obaveza, a nema uslova da se priznaju kao bilansna pozicija imovine.

Prihodi od kamata i rashodi kamata se knjiže u korist, odnosno na teret obračunskog perioda na koji se odnose.

Ostali poslovni rashodi

Ostali poslovni rashodi se odnose na troškove održavanja nematerijalne imovine, naknada Komisiji za tržište kapitala, troškove zakupa, troškove naknada Centralnoj banci, troškove telefona, interneta i poštanskih usluga, troškove članarina i intelektualnih usluga, troškove reprezentacije i druge troškove.

3.2. Beneficije za zaposlene

Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je obavezno da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada

Obračun i iskazivanje dugoročnih obaveza po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada izvršen je korišćenjem metoda sadašnje vrijednosti budućih očekivanih isplata, na osnovu računa aktuara, budući da se radi o dugoročnim naknadama nakon prestanka radnog odnosa, aktuarski dobici i gubici, kao i troškovi prethodne službe priznaju se u cjelini u periodu u kome nastanu. Društvo nema dodatnih obaveza za naknade zaposlenima po ovom osnovu.

3.3. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se sastoje od aplikativnog i sistemskog softvera glavnog informacionog sistema Društva, softvera za finansijsko poslovanje i obračun plata kao i licence za pojedine softverske module. Nematerijalna ulaganja se iskazuju u visini nabavne vrijednosti umanjene za akumuliranu amortizaciju i eventualno umanjenje vrijednosti uslijed obezvređenja.

Troškovi koji se direktno mogu povezati sa određenim softverom i koji će generisati ekonomsku korist u periodu dužem od jedne godine, evidentiraju se kao nematerijalna ulaganja. Troškovi održavanja kompjuterskih softvera evidentiraju se kao trošak u trenutku njihovog nastanka.

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.4. Nekretnine, postrojenja i oprema

Pod opremom se smatraju sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Oprema je iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne ukupne akumulirane gubitke zbog obezvređenja. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za sve troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja opreme, zamjena i ugradnja sitnih rezervnih dijelova i potrošnog materijala, kao i troškovi svakodnevnih popravki opreme, smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje opreme, iskazuju se u iskazu o ukupnom rezultatu kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

3.5. Amortizacija

Amortizacija nematerijalnih ulaganja

Amortizacija nematerijalnih ulaganja vrši se primjenom proporcionalnog metoda u roku do 10 godina, kao što je procjenom vijeka upotrebe određeno. Osnovicu za obračun amortizacije čini nabavna vrijednost, odnosno pravična (fer) vrijednost umanjena za preostalu vrijednost. Obračun amortizacije nematerijalnih ulaganja vrši se od početka narednog mjeseca u odnosu na mjesec kada je nematerijalno ulaganje stavljeno u upotrebu.

Amortizacija opreme

Amortizacija opreme vrši se primjenom proporcionalnog metoda. Procijenjeni korisni vijek upotrebe pojedinih grupa stalne imovine, koji je služio kao osnova za obračun amortizacije odnosno primijenjene stope su sljedeće:

Glavne grupe stalne imovine	Stope amortizacije(%)
Računari i računarska oprema	14,30 - 20,00
Ostala oprema	12,50 - 50,00
Nematerijalna imovina	10,00 - 33,33

3.6. Pozitivne i negativne kursne razlike

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja su preračunati u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva, važećih na dan bilansa stanja. Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene. Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.7. Oporezivanje

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list RCG", br. 065/01, 012/02, 080/04, „Sl. List CG“ br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16), Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u ukupnom rezultatu uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Obveznik poreza na dobit dužan je da obračuna, obustavi i uplati porez po odbitku na prihode isplaćene po osnovu dividendi i udjela u dobiti koji se isplaćuju rezidentnim i nerezidentnim pravnim i fizičkim licima. Porez po odbitku plaća se po stopi od 9% na osnovicu koju čini iznos bruto prihoda.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema iskazu o finansijskoj poziciji, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu, koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske sredstva se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska potraživanja se priznaju za sve odbitke privremene razlike poreske gubitke kredita, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu, poreze po odbitku na kamate plaćene nerezidentima, porez na potrošnju i druge poreze, kao i naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.8. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Društvo ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će odliv resursa koji stvaraju ekonomske dobiti biti potreban da se izmiri obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze.

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti

Klasifikacija

Društvo klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, finansijska sredstva ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, investicije koje se drže do dospelja, krediti i potraživanja.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su plasmani za koje postoji namjera držanja u neodređenom vremenskom periodu, koja mogu biti prodana zbog potrebe za likvidnošću ili usled promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cijena.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju inicijalno se priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove. Brokerske provizije plaćene za posredovanje priznaju se kao rashod perioda.

Nakon inicijalnog priznavanja, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se iskazuju po fer vrijednosti.

Ukoliko za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju ne postoji aktivno tržište, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se vrednuju po nabavnoj vrijednosti.

Efekt promjena vrijednosti HOV raspoloživih za prodaju evidentiraju se u zavisnosti od da li se radi o fluktuacijama na tržištu ili obezvređenju.

Za HOV koje se kotiraju na aktivnom tržištu i za koje se pouzdano može utvrditi fer vrijednost na kraju izvještavanog perioda se iskazuju po fer vrijednosti. Utvrđena razlika između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na dan bilansa evidentiraju se kao nerealizovani gubitak ili nerealizovani dobitak po osnovu HOV raspoloživih za prodaju. Momentom otuđenja ili umanjenja vrijednosti usled obezvređenja kumulirani dobitci ili gubici, prvobitno priznati na računima nerealizovanih dobitaka ili gubitaka, priznaju se u bilansu uspjeha kao dobitak ili gubitak perioda u kom su ostvareni.

Kamata izračunata korišćenjem metode efektivne kamatne stope predstavlja prihod perioda.

Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha

Finansijska sredstva po fer vrijednosti, čiji se efekti promjena u fer vrijednosti, iskazuju u bilansu uspjeha su finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja. Finansijsko sredstvo se klasifikuje u ovu kategoriju ukoliko je pribavljeno prvenstveno radi prodaje u kratkom roku. Derivati se takođe klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja, osim ako su određeni kao instrument zaštite od rizika. Sredstva u ovoj kategoriji su klasifikovana kao tekuća sredstva.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrijednosti, čiji se efekti promjena u fer vrijednosti, iskazuju u bilansu uspjeha, inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, bez dodavanja troškova transakcije. Poslije početnog priznavanja odmeravaju se po njihovim fer vrijednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja.

Dobitak ili gubitak od finansijskog sredstva ili finansijske obaveze klasifikovanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se u bilansu uspjeha.

Finansijska sredstva koja se drže do dospelja

Finansijska sredstva koja se drže do dospelja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja i fiksnim rokovima dospelja, koja Društvo ima namjeru i mogućnost da drži do dospelja.

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (Nastavak)

Finansijska sredstva koja se drže do dospijea (Nastavak)

U slučaju da Društvo odluči da proda značajan dio finansijskih sredstava koja se drže do dospijea, cijela kategorija će biti reklasifikovana kao raspoloživa za prodaju. Finansijska sredstva koja se drže do dospijea klasifikuju se kao dugoročna sredstva, osim ako su rokovi dospijea kraći od 12 mjeseci od datuma bilansa stanja, kada se klasifikuju kao kratkoročna sredstva.

Finansijska sredstva koja se drže do dospijea inicijalno se priznaju po fer vrijednosti (u koju se uključeni i transakcioni troškovi nastali po osnovu njihovog sticanja, odnosno emitovanja).

Hartije od vrijednosti koje glase na stranu valutu, kao i svi drugi finansijski plasmani u stranoj valuti, procjenjuju se po srednjem kursu strane valute na dan bilansiranja.

Nakon početnog priznavanja, hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea, vrednuju se po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Ponovne klasifikacije

Ako, kao rezultat promjene namjere ili sposobnosti, više nije prikladno klasifikovati investiciju kao onu koja se drži do dospelja, ona se ponovo klasifikuje kao raspoloživa za prodaju i ponovo odmjerava po fer vrijednosti. Kod prodaje ili ponovne klasifikacije više nego beznačajnog dijela investicija koje se drže do dospelja, svaka preostala investicija istog tipa koja se drži do dospelja treba da se ponovo klasifikuje kao ona koja je raspoloživa za prodaju.

Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava

Procjena da li postoji neki objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva Društva treba da procjenjuje na kraju svakog izvještajnog perioda. Finansijsko sredstvo je umanjene vrijednosti ako i samo ako postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti kao rezultat događaja koji se odigrao poslije prvobitnog priznavanja sredstva i taj nastanak gubitka (ili nastanci gubitka) ima uticaja na procijenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji se mogu pouzdano procijeniti.

Objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava obuhvata uočljive podatke koje Društvo može da primijeti o nastanku gubitka:

- (a) značajnoj finansijskoj teškoći emitenta ili dužnika;
- (b) kršenju ugovora, kao što je neispunjenje obaveze ili zakasnele isplate kamate ili glavnice;
- (c) garanciji od strane zajmodavaca zajmoprimcu, zbog ekonomskih ili pravnih razloga u vezi sa finansijskom teškoćom zajmoprimca, povlastice koju zajmodavac ne bi uzimao u obzir u nekim drugim okolnostima;
- (d) visokoj vjerovatnoći bankrota ili druge finansijske reorganizacije zajmodavca;
- (e) nestanku aktivnog tržišta za to finansijsko sredstvo zbog finansijskih teškoća;
- (f) značajan (više od 30%) ili dugotrajan pad (duže od godinu dana) fer vrijednosti investicije u instrument kapitala ispod nabavne vrijednosti;
- (f) uočljivim podacima koji pokazuju da postoji mjerljivo smanjenje budućih tokova gotovine od grupe finansijskih sredstava nakon početnog priznavanje tih sredstava, mada smanjenje ne može još uvijek da se utvrdi za pojedinačna finansijska sredstva u grupi.

*Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine*

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (Nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (Nastavak)

Ako postoji objektivni dokaz da je nastao gubitak zbog umanjenja vrijednosti od kredita ili potraživanja ili investicija koje se drže do dospeljeća koje se knjiže po amortizovanoj vrijednosti, iznos gubitka se odmjerava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednosti procjenjenih budućih tokova gotovine (isključujući buduće kreditne gubitke koji nijesu nastali) diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva (to jest, efektivnoj kamatnoj stopi izračunatoj prilikom prvobitnog priznavanja). Iznos gubitka treba da se prizna u bilansu uspjeha.

Prestanak priznavanja finansijskih sredstava

CKDD vrši isknjižavanje finansijskog sredstva kada prava na priliv gotovine po osnovu tog sredstva isteknu ili kada ta prava prenese na drugoga.

Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina

Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina uključuju: potraživanja za koja se očekuje da će biti realizovana u toku jedne godine od datuma bilansa, novac i salda na računima banaka raspoloživa za tekuće poslovanje, hartije od vrijednosti koje se ne namjeravaju zadržati i koje se mogu lako realizovati, plaćanja unaprijed za kupovinu tekućih sredstava, kao i iznose plaćene za troškove za koje se očekuje da će biti iskorišćeni u okviru jene godine od datuma bilansa.

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca, pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje usluga.

Kratkoročni plasmani obuhvataju depozite, hartije od vrijednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospeljeća, odnosno prodaje do godinu dana od dana nastanka.

Kratkoročna potraživanja od kupaca mjere se po vrijednosti iz originalne fakture.

Ako se vrijednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u izvještajnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije.

Promjene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda.

Kratkoročna potraživanja procjenjuju se po nominalnoj vrijednosti, umanjenoj indirektno za procijenjeni iznos vjerovatne naplativosti potraživanja, a direktno ako je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana.

Odluku o indirektnom otpisu, odnosno ispravci vrijednosti potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrijednosti na predlog Komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana donosi Odbor direktora.

Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca na predlog Komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana donosi Odbor direktora Društva.

Finansijske obaveze

Obavezama se smatraju dugoročne obaveze (obaveze prema povezanim pravnim licima i pravnim licima sa uzajamnim učešćem, dugoročni krediti, obaveze po dugoročnim hartijama od vrijednosti i ostale dugoročne obaveze), kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema povezanim pravnim licima i pravnim licima sa uzajamnim učešćem, kratkoročni krediti i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospjevaju u roku od godinu dana od dana sastavljanja finansijskih izvještaja.

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

---

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika (Nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (Nastavak)

Finansijske obaveze (Nastavak)

Dugoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospijevaju za plaćanje u periodu dužem od godinu dana od dana sastavljanja finansijskih izvještaja.

Prilikom početnog priznavanja Društvo mjeri finansijsku obavezu po njenoj nabavnoj vrijednosti koja predstavlja fer vrijednost nadoknade koja je primljena za nju. Transakcioni troškovi se uključuju u početno mjerenje svih finansijskih obaveza.

Obaveze u stranoj valuti, kao i obaveze sa valutnom klauzulom, procjenjuju se na dan sastavljanja finansijskih izvještaja po srednjem kursu strane valute na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Razlike koje se tom prilikom obračunaju obuhvataju se kao rashodi i prihodi perioda.

Smanjenje obaveza po osnovu zakona, vanparničnog poravnanja i sl. vrši se direktnim

4. Upravljanje finansijskim rizicima

Društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- Tržišnim rizicima,
- Riziku likvidnosti,
- Kreditnom riziku.

Upravljanje rizicima u Društvu je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente u bilo kojoj formi osiguranja protiv gubitaka usljed rizika. Ne postoji formalni okvir za upravljanje rizikom koji je uspostavljen u Društvu. Finansijski sektor se uglavnom fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje u individualnim slučajevima u cilju smanjenja rizika.

4.1. Tržišni rizik

Rizik od promjene kursa stranih valuta

Društvo nije izloženo riziku od promjene kursa valuta jer obavlja svoje poslovanje u funkcionalnoj valuti okruženja.

Rizik od promjene kamatnih stopa

Društvo je izloženo raznim rizicima koji kroz efekte promjena visine tržišnih kamatnih stopa djeluju na njegov finansijski položaj i tokove gotovine. Poslovanje Društva je izloženo riziku promjene kamatnih stopa u mjeri u kojoj kamatonosna sredstva (uključujući investicije) i kamatonosne obaveze dospijevaju za naplatu u različito vrijeme ili u različitim iznosima.

Rizik od promjene ostalih cijena

Rizik od promjene ostalih cijena uključuje promjenu cijene kapitala, promjenu cijene roba, rizik od prijevremenog plaćanja i rizik rezidualne vrijednosti. Društvo nije izloženo ovim vrstama rizika.

4.2. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da Društvo neće biti u mogućnosti da finansira sredstva odgovarajućim izvorima finansiranja sa stanovišta rokova i stopa i rizik nemogućnosti da se sredstvo realizuje po razumnoj cijeni u odgovarajućem vremenskom okviru. Društvo može biti izloženo riziku likvidnosti zbog nemogućnosti da naplati svoja potraživanja od kupaca.

Napomene uz finansijske iskaze
 Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

4. Upravljanje finansijskim rizicima (Nastavak)

4.3. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik nastanka finansijskih gubitaka Društva kao rezultat kašnjenja klijenata ili druge ugovorne strane u izmirivanju ugovornih obaveza. Kreditni rizik se prvenstveno vezuje za izloženost Društva po osnovu gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, investiranja u hartije od vrijednosti, potraživanja od pravnih i fizičkih lica i preuzetih obaveza.

Društvo posluje sa velikim brojem kupaca i nema koncentrisanu izloženost riziku prema jednom kupcu.

4.4. Upravljanje rizikom kapitala

Društvo se opredijelilo za finansijski koncept kapitala i njegovo očuvanje prema kome je kapital definisan na osnovu nominalnih novčanih jedinica.

Cilj upravljanja kapitalom je da Društvo zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala, a vlasnicima obezbijedi dividende.

Društvo prati kapital na osnovu koeficijenta zaduženosti, koji se izračunava kao odnos neto dugovanja Društva i njegovog ukupnog kapitala.

Na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine, koeficijent zaduženosti Društva bio je kao što slijedi:

	2018.	2017.
Obaveze po osnovu kredita – ukupno	-	-
Minus: Gotovinski ekvivalenti i gotovina	(155,824)	(66,376)
Neto dugovanje	(155,824)	(66,376)
Sopstveni kapital	750,000	500,000
Kapital – ukupno	1,028,807	837,620
Koeficijent zaduženosti	(15,14%)	(7,92%)

4.5. Pravična fer vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive.

Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Društva procijenjuje rizike i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana i vrši ispravku vrijednosti. Rukovodstvo Društva smatra da iznosi u priloženim finansijskim iskazima odražavaju vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

Napomene uz finansijske iskaze
 Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

5. Prihod od prodaje

U EUR	2018.	2017.
Prihodi od usluga registra	407.490	298,590
Prihodi od usluga održavanja računa	198,438	203,803
Prihodi od usluga brokerima	165,681	66,222
Ukupno	771,609	568,615

6. Ostali prihodi

U EUR	2018.	2017.
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja i sudskih sporova	2.282	8.328
Ostali poslovni dobiti	9	4.908
Ukupno	2,291	13,236

7. Troškovi materijala

U EUR	2018.	2017.
Troškovi energije	10,254	12,418
Troškovi kancelarijskog materijala	4,275	2,507
Troškovi ostalog režijskog materijala	1,876	2,111
Troškovi goriva	1,200	1,180
Ukupno	17,605	18,216

8. Troškovi zarada, naknada i ostali lični rashodi

U EUR	2018.	2017.
Troškovi neto zarada	164,032	159,395
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	23,908	23,138
Troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada na teret zaposlenih	53,575	51,445
Troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	23,381	23,176
Troškovi službenih putovanja	2,671	1,388
Troškovi naknada Odbora direktora	45,819	43,928
Troškovi naknada zaposlenima i angažovanim licima	3,670	2,957
Ukupno	317,056	305,427

9. Troškovi amortizacije i rezervisanja

U EUR	2018.	2017.
Troškovi amortizacije nematerijalne imovine	42.045	41.264
Troškovi amortizacije materijalne imovine	20.335	26.821
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenima	843	2.518
Ukupno	63.223	70.603

Napomene uz finansijske iskaze
 Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

10. Ostali poslovni rashodi

U EUR	2018.	2017.
Troškovi održavanja softvera	45,330	45,902
Troškovi naknade Komisiji za HOV	39,430	28,431
Troškovi zakupa	17,817	13,934
Troškovi telefona, interneta i poštanskih usluga	12,223	15,443
Troškovi reprezentacije	1,754	1,929
Troškovi održavanja opreme	1,200	5,109
Troškovi održavanja po računima Centralne banke Crne Gore	16,780	8,008
Troškovi osiguranja	699	629
Troškovi platnog prometa	1,452	1,497
Troškovi naknada Centralnoj banci Crne Gore	17,861	18,511
Troškovi intelektualnih usluga	6,391	8,410
Troškovi članarina	14,100	14,100
Troškovi stručnog usavršavanja	1,956	2,580
Troškovi lokalnih taksi i doprinosi poslovnim udruženjima	5,640	5,435
Troškovi neproizvodnih usluga i ostali nematerijalni troškovi	3,146	2,891
Ukupno	185,779	172,809

11. Ostali rashodi

U EUR	2018.	2017.
Troškovi obezvređenja vrijednosti potraživanja	2,678	5,328
Ukupno	2,678	5,328

Troškovi obezvređenja vrijednosti potraživanja odnose se na direktan otpis potraživanja od kupaca u iznosu od EUR 12 i troškove indirektnog otpisa spornih potraživanja u iznosu od EUR 2.666 Iako se nastavljaju aktivnosti naplate spornih potraživanja, uzevši u obzir razumnu procjenu naplativosti potraživanja od dužnika koji su u značajnim finansijskim teškoćama, donijeta je Odluka o otpisu potraživanja.

12. Finansijski prihodi

U EUR	2018.	2017.
Prihodi od kamata od poslovnih banaka	1,616	224
Prihodi od kamata od obveznica	21,597	14,927
Ukupno	23,213	15,151

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

13. Porez na dobit

a) Komponente poreza na dobit

U EUR	2018.	2017.
Obračunati tekući porez	12,426	5,658
Obračunati odloženi poreski (trošak)	(2,770)	(2,074)
Ukupno	9,656	3,584

b) Odložene poreske obaveze

	Stanje na dan 1. januara	Povećanja/ (smanjenja) preko iskaza o ukupnom rezultatu	Stanje na dan 31. decembra
2017. godina			
Odložena poreska sredstva/ (obaveze) koje se odnose na Privremene razlike na Nematerijalnim ulaganjima nekretninama i opremi	(12,044)	2,074	(9,970)
	(12,044)	2,074	(9,970)
2018. godina			
Odložena poreska sredstva/ (obaveze) koje se odnose na Privremene razlike na Nematerijalnim ulaganjima nekretninama i opremi	(9,970)	2,770	(7,200)
	(9,970)	2,770	(7,200)

Odložene poreske obaveze u iznosu od EUR 7,200 (31. decembra 2017. godine EUR 9,970) odnose se na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine i oprema priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim iskazima Društva.

c) Usaglašavanje pretpostavljenog tekućeg poreza na dobit po finansijskim iskazima Društva i poreskom bilansu

U EUR	2018.	2017.
Dobitak / Gubitak prije oporezivanja	210,770	24,618
Poreska stopa 9%	18,969	2,216
Nepriзнati troškovi	6,888	3,969
Iskorišćeni poreski gubici	10,548	-
Ostale korekcije	(2,883)	(527)
Ukupno	12,426	5,658

Napomene uz finansijske iskaze
 Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

14. Nematerijalna ulaganja

U EUR		
	Softveri	Ukupno
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januara 2017.	384,288	384,288
Povećanje	4,855	4,855
Rashodovanje		
Stanje, 31. decembra 2017.	389,143	389,143
Stanje, 1. januara 2018.	389,143	389,143
Povećanje	2,520	2,520
Rashodovanje	(4,900)	(4,900)
Stanje, 31. decembra 2018.	386,763	386,763
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januara 2017.	166,346	166,346
Amortizacija	41,264	41,264
Rashodovanje		
Stanje, 31. decembra 2017.	207,610	207,610
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januara 2018.	207,610	207,610
Amortizacija	42,045	42,045
Rashodovanje	(4,900)	(4,900)
Stanje, 31. decembra 2018.	244,755	244,755
Neto sadašnja vrijednost:		
31. decembra 2017. godine	181,533	181,533
31. decembra 2018. godine	142,008	142,008

Napomene uz finansijske iskaze
 Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

15. Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva

U EUR				
	Oprema	Vozila	Djela likovne umjetnosti	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje, 1. januara 2017	237,239	7,902	1,563	246,703
Povećanja	4,887	-	-	4,887
Rashodovanje	(5,275)	-	-	(5,275)
Stanje, 31. decembra 2017	236,851	7,902	1,563	246,315
Nabavna vrijednost				
Stanje, 1. januara 2018	236,851	7,902	1,563	246,315
Povećanja	915	-	-	915
Rashodovanje	(22,307)	-	-	(22,307)
Stanje, 31. decembra 2018	215,459	7,902	1,563	224,924
Ispravka vrijednosti				
Stanje, 1. januara 2017.	183,061	7,902	-	190,963
Amortizacija	26,822	-	-	26,822
Rashodovanje	(5,275)	-	-	(5,275)
Stanje, 31. decembar 2017.	204,608	7,902	-	212,510
Stanje, 1. januara 2018.	204,608	7,902	-	212,510
Amortizacija	20,335	-	-	20,335
Rashodovanje	(22,307)	-	-	(22,307)
Stanje, 31. decembar 2018.	202,636	7,902	-	210,538
Neto sadašnja vrijednost				
31. decembra 2017.	32,243	-	1,563	33,806
31. decembra 2018.	12,823	-	1,563	14,386

16. Ostali dugoročni finansijski plasmani

Ostali dugoročni finansijski plasmani u iznosu od EUR 700,711 odnose se na ulaganja u kupovinu državnih obveznica. Navedena stavka vodi se po fer vrijednosti a knjiži kao HOV raspoložive za prodaju. Na dan 31.12. Društvo u vlasništvu ima 480,000 obveznica (ISIN XS1377508996), 180,000 obveznica (ISIN: XS1377508996) i 3 obveznice (ISIN: MEGB16KA1PG4).

Tržišna vrijedost obveznica na dan 31.12. godine je EUR 727,469.

17. Potraživanja

U EUR	2018.	2017.
Potraživanja od kupaca	150,192	186,938
Obezvredjenje vrijednosti	(97,061)	(102,030)
Druga potraživanja	1,556	721
Potraživanja za kamate od poslovnih banaka	-	224
Potraživanje za kamate od obveznica	26,758	18,652
Ukupno	81,445	104,505

Napomene uz finansijske iskaze
 Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

18. Potraživanja za više plaćen porez na dobit

U EUR	2018.	2017.
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	-	5,707
Ukupno	-	5,707

19. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovinu i gotovinske ekvivalente na dan 31.12.2018. godine, čine sredstva na žiro računima kod Societe Generale Banke Montenegro Crnogorske Komercijalne Banke i Lovćen banke kao i sredstva u blagajni Društva.

U EUR	2018.	2017.
Blagajna	428	461
Žiro računi	155,392	65,915
Ostala novčana sredstva	4	
Ukupno	155,824	66,376

20. Kapital

U EUR	2018.	2017.
Osnovni kapital	750,000	500,000
Statutarne i druge rezerve	-	50,228
Nerealizovani dobiti i gubici	(7,203)	2,724
Dobitak ranijih godina	84,895	263,634
Dobitak/gubitak tekuće godine	201,115	21,034
Ukupno	1,028,807	837,620

Akcijski kapital na dan 31.12.2018. godine iznosi EUR 750,000

Struktura akcionara na dan 31.12.2018. je sledeća:

U EUR	2018.			2017.		
	Broj akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Centralna banka Crne Gore	205,362	35	262,500	136,908	35	175,000
Crnogorska Komercijalna Banka AD, Podgorica	88,012	15	112,499	58,675	15	75,000
CK- Zbirni kastodi račun 1	64,544	11	82,502	97,792	25	125,000
CKB-Bull and Bear BDIS	111,483	19	142,501	39,117	10	50,000
Quantum Investments	17,610	3	22,510	-	-	-
Montenegroberza				35,205	9	45,000
NLB Banka AD, Podgorica				7,823	2	10,000
Alec investment Holding LLC	82,144	14	104,999	7,823	2	10,000
Štamparija Obod	17,594	3	22,489	7,823	2	10,000
Ukupno	586,749	100	750,000	391,166	100	500,000

Ukupna vrijednost upisanog akciskog kapitala Društva sa stanjem na dan 31. decembra iznosi EUR 750,000. Nominalna vrijednost akcije je EUR 1,278. Kako je Zakonom o tržištu kapitala propisano da osnovni kapital Društva ne može biti manji od EUR 750,000, Skupština Društva je donijela Odluku o uvećanju osnovnog kapitala iz neraspoređene dobiti.

Napomene uz finansijske iskaze
 Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

21. Dugoročna rezervisanja

U EUR	2018.	2017.
Rezervisanja za otpremnine za penzije	18,458	17,778
Rezervisanja za jubilarne nagrade	3,317	3,154
Ukupno	21,775	20,932

Rezervisanja za beneficije zaposlenima iskazana na dan 31. decembar 2018. godine u iznosu od EUR 21,775 (31. decembar 2016. godine: EUR 20,932) izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova.

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata za otpremnine utvrđena je od strane ovlaštenog aktuara u skladu sa pravilima aktuarske matematike. Tehničke osnove korišćene za obračunavanje sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata uključuju primjenu prosječne stope tržišnih prinosa kvalitetnih korporativnih obveznica, odnosno dugoročnih državnih obveznica. Diskontna stopa korišćena u obračunu je 4%, a planirani prosječni geometrijski rast zarada u Društvu je 1%.

22. Obaveze iz poslovanja

U EUR	2018.	2017.
Obaveze prema dobavljačima	18,975	13,647
Ostale kratkoročne obaveze	2,362	1,746
Ukupno	21,337	15,393

23. Obaveze za poreze i ostale javne prihode

U EUR	2018.	2017.
Obaveze za PDV	2,977	5,535
Obaveze za ostale javne prihode	-	-
Ukupno	2,977	5,535

24. Transakcije sa povezanim pravnim licima

Transakcije između Društva i povezanog pravnog lica Centralne Banke Crne Gore u toku 2018. i 2017. godine prikazane su u narednoj tabeli:

U EUR	2018.	2017.
Obaveze prema Centralnoj banci Crne Gore	2,891	1,041
Potraživanja od Centralne banke Crne Gore	-	1,072
Troškovi po računima Centralne banke Crne Gore	63,106	51,561
Prihod od registracija emisija državnih zapisa	89,306	63,434

25. Događaji nakon datuma bilansa

Rukovodstvo smatra da nema značajnih događaja nakon bilansa koji bi uticali na finansijske izvještaje za 2018. godinu ili zahtijevaju posebno objelodanjivanje.

Napomene uz finansijske iskaze
Za godinu završenu 31. decembra 2018. godine

Iznosi su iskazani u EUR, osim ukoliko nije drugačije naznačeno

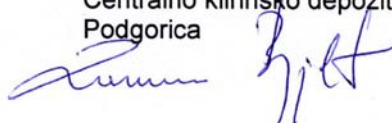
---

26. Sudski sporovi

Društvo nije izvršilo rezervisanja za eventualne obaveze po sudskim sporovima u kojima je Društvo tuženi, zbog toga što po procjeni rukovodstva Društva, iako nije sa sigurnošću moguće predvidjeti konačan ishod sporova i prekršajnih postupaka, Društvo neće biti izloženo materijalno značajnim potencijalnim gubicima po ovom osnovu.

Podgorica, 3. mart 2019. godine

Centralno klirinško depozitarno društvo AD
Podgorica

**IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA
CENTRALNOG KLIRINŠKO DEPOZITARNOG
DRUŠTVA**

Za 2018. godinu

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

SADRŽAJ

1.	OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE.....	3
2.	ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	10
3.	MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	16
4.	PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	17
5.	PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	18
6.	INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA.....	19
7.	POSLOVNE JEDINICE.....	19
8.	PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA	20
9.	CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	23
10.	INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA	23
11.	CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA	26
12.	SISTEM UNUTRAŠNJE KONTROLE CKDD I UPRAVLJANJE RIZIKOM U ODNOSU NA POSTUPAK FINANSIJSKOG IZVJEŠTAVANJA.....	29
13.	KODEKS KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA	30

1. OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

Opšte informacije o preduzeću - istorijat i razvoj kompanije

Centralno klirinško depozitarno društvo AD Podgorica, skraćeni naziv CKDD, (u daljem tekstu: „CKDD“) osnovano je kao Centralna Depozitarna Agencija AD, na sjednici Osnivačke skupštine dana 24.05.2000. godine, Ugovorom o osnivanju broj 01-1. Promjena imena Društva izvršena je dana 02.08.2018.godine, stupanjem na snagu Statuta Centralnog klirinškog depozitarnog društva ("Sl. List CG", br.51/18), a u skladu sa odredbama Zakona o tržištu kapitala ("Sl. List CG", br.01/18).

CKDD je od Komisije za hartije od vrijednosti dobilo Rješenje o davanju dozvole za rad za obavljanje poslova registrovanja dematerijalizovanih hartija od vrijednosti broj 03/3-1/2-01 od 28.05.2001. godine i Rješenje o davanju dozvole za rad za obavljanje poslova kliringa i saldiranja sklopljenih transakcija sa hartijama od vrijednosti i drugih poslova u vezi sa dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti broj 03/3-2/2-01 od 26.02.2002. godine.

CKDD je upisano u Registar emitenata hartija od vrijednosti kod Komisije za hartije od vrijednosti pod registarskim brojem 100.

Djelatnosti CKDD-a su:

Registrovanje dematerijalizovanih hartija od vrijednosti;
Kliring i saldiranje sklopljenih transakcija sa dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti;
Drugi poslovi u vezi sa dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti.

Tržišna pozicija CKDD-a

Poslovanje CKDD-a je u direktnoj vezi sa stanjem ukupnog crnogorskog tržišta kapitala. CKDD je po značaju centralna karika cijelog tržišta kapitala, predstavlja po veličini mali subjekt, koji se dobro prilagođava tržišnim kretanjima.

CKDD je 2018.godinu završilo sa iskazanim dobitkom u iznosu od EUR 201.115.

Ostvarenje ukupnih prihoda u 2018. godini je iznad planiranog nivoa za oko 36%, pri čemu su prihodi od svih grupa usluga iznad očekivanih, osim prihoda od usluga održavanja registra. Prihodi od usluga održavanje registra bili su neznatno ispod plana jer je došlo do brisanja nekoliko emitenata iz baze usled likvidacije. Prihodi od usluga akcionarima premašili su plan budući da je u 2018. izvršena usluga deblokade akcija EPCG u vlasništvu A2A i zbog usluga pruženih prilikom preuzimanja RUPV od strane Elektroprivrede CG. Prihodi od usluga kliringa i saldiranja povećani su kao posljedica realizacije put opcije prodaje akcija A2A u EPCG, kroz berzansku prodaju akcija EPCG državi i otkupa sopstvenih akcija od strane EPCG. Prihodi od usluga pruženih emitentima premašili su planirane zbog većeg obima emitovanja državnih zapisa i početne registracije emitenta Aerodromi CG AD.

Kao i od samog osnivanja i u 2018. godini, CKDD je adekvatno i efikasno odgovorilo svim tržišnim izazovima. Tokom godine nastavljena je i dodatno unaprijeđena osnovna misija obezbjeđenja efikasnog okvira koji omogućava pouzdane mehanizme registracije hartija od vrijednosti (HOV), punu zaštitu vlasničkih prava akcionara i potencijalnih investitora, kao i efikasno i sigurno sprovođenje korporativnih aktivnosti i kliringa i saldiranja berzanskih transakcija. Na informatičkom planu, sprovedene su redovne permanentne optimizacije. Nesumnjivo, stabilno poslovanje CKDD-a je od velikog interesa za razvoj tržišta kapitala u Crnoj Gori i u narednom periodu planirano je još aktivnija koordinacija sa učesnicima i regulatorima tržišta, kako bi se išlo u korak sa započetim procesima u sklopu evropskih integracija Crne Gore i kroz novi zakon kreirali tržišni mbijent koji će omogućiti bolju alokaciju kapitala, a na zadovoljstvo kako investitora i ostalih korisnika svojih usluga, tako i naših akcionara.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Vlasništvo i struktura kapitala

Prema Zakonu o tržištu kapitala, CKDD je pravno lice koje posluje kao akcionarsko društvo, sa osnovnim kapitalom koji ne može biti manji od EUR 750.000.

Struktura akcionara CKDD-a na dan 31.12.2018. je bila:

Naziv akcionara	Vrijednost u (€)	Broj akcija	% učešća
1. Centralna banka Crne Gore	262.499,81	205.362	35,00
2. CK - Zbirni kastodi račun 1	82.502,05	64.544	11,00
3. CKB AD	112.499,56	88.012	15,00
4. CKB AD/CK-Bull and Bear BDIS	142.500,89	111.483	19,00
5. Quantum Investments	22.509,63	17.610	3,00
6. Alec Investment Holding LLC	104.998,90	82.144	14,00
7. Štamparija "Obod" A.D. Cetinje	22.489,17	17.594	3,00
Ukupno akcionara:	750.000,01	586.749	100

U vlasničkoj strukturi CKDD-a postoje povezana lica.

Satatumom CKDD-a propisano je da:

- Novčani dio kapitala CKDD-a iznosi 750.000,00 EUR (sedamstotinapedesethiljada eura) i podijeljen je na 586.749 običnih akcija.
- Nominalna vrijednost jedne obične akcije iznosi 1,27822975 EUR.
- Ako se akcije CKDD-a vode na kastodi računu, kastodi račun mora da glasi na ime.
- Akcije CKDD-a glase na ime i svaka akcija daje pravo na jedan glas.

Svako fizičko ili pravno lice ili povezano lice, koje namjerava da stekne, odnosno poveća, direktno ili indirektno, kvalifikovano učešće u CKDD-u, na način da procenat akcija sa pravom glasa ili učešća u kapitalu dostigne ili pređe 20%, 30% ili 50% učešća, dužno je da prethodno dobije saglasnost Komisije za tržište kapitala.

- Svako fizičko ili pravno lice dužno je da prije direktnog ili indirektnog otuđenja kvalifikovanog učešća u CKDD-u ispod 20%, 30% ili 50% učešća u ukupnom kapitalu CKDD-a, o tome obavijesti Komisiju i u obavještenju navede visinu učešća koje planira da otuđi.
- Kapital CKDD-a povećava se izdavanjem novih akcija, odlukom Skupštine akcionara.
- Kapital CKDD-a ne može se smanjiti odlukom Skupštine akcionara ispod zakonom utvrđenog iznosa osnovnog kapitala.
- Svaki akcionar CKDD-a ima pravo uvida u Knjigu akcija CKDD-a.
- Akcionari CKDD-a na osnovu akcija imaju pravo upravljanja, pravo preče kupovine akcija CKDD-a kod narednih emisija, pravo na dividendu, pravo na dio likvidacione (stečajne) mase CKDD-a i druga prava koja proizilaze iz zakona, podzakonskih akata, Ugovora o osnivanju i drugih akata CKDD-a.

Organizaciona struktura CKDD i kadrovska osposobljenost

Skupština akcionara je najviši organ CKDD-a, koju čine akcionari ili njihovi predstavnici.

Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja CKDD-a.

CKDD ima izvršnog direktora i sekretara koji se staraju o izvršavanju odluka Odbora direktora.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Skupština

Isključivo pravo Skupštine akcionara je da: donosi i vrši izmjene i dopune Statuta CKDD-a; bira i razrješava članove Odbora direktora; imenuje i razrješava revizora i likvidatora CKDD-a; utvrđuje naknade članovima Odbora direktora; usvaja godišnje finansijske iskaze i izvještaj o poslovanju CKDD-a; donosi odluku o raspodjeli dobiti i pokriću gubitaka; donosi odluku o povećanju ili smanjenju kapitala CKDD-a; na zahtjev Odbora direktora razmatra pitanja iz njegove nadležnosti koja se odnose na CKDD; donosi odluke o raspolaganju imovinom čija vrijednost prelazi 20% knjigovodstvene vrijednosti CKDD-a; odlučuje i o drugim pitanjima koja su u nadležnosti Skupštine akcionara, u skladu sa Zakonom.

Svi akcionari CKDD-a, nezavisno od broja akcija koje posjeduju, imaju pravo da prisustvuju Skupštini akcionara CKDD-a. Izvršni direktor i sekretar CKDD-a obavezno prisustvuju sjednicama Skupštine akcionara, sem ako nisu u mogućnosti zbog okolnosti koje su van njihove kontrole. Skupštini akcionara, po pravilu, prisustvuju i članovi Odbora direktora.

Prije donošenja odluke o naknadama članovima Odbora direktora, Skupština akcionara razmatra Izvještaj nezavisnog revizora o reviziji finansijskih izvještaja.

Pravo sazivanja Skupštine akcionara ima Odbor direktora i/ili akcionari čije akcije predstavljaju najmanje 5% akcionarskog kapitala, u skladu sa zakonom.

Na zahtjev Odbora direktora i akcionara čije akcije čine najmanje 5% akcionarskog kapitala, sekretar organizuje redovnu i vanrednu Skupštinu akcionara.

Kvorum Skupštine akcionara čine akcionari koji posjeduju najmanje polovinu ukupnog broja akcija sa pravom glasa, a koji su prisutni ili zastupani putem punomoćnika, ili su glasali putem

Skupština akcionara odluke donosi većinom glasova zastupljenih akcija. Izuzetno, Skupština akcionara dvotrećinskom većinom odlučuje o restrukturiranju društva, povećanju ili smanjenju kapitala CKDD-a i ograničenju ili ukidanju prioritetnog prava akcionara da upišu akcije.

O dobrovoljnoj likvidaciji CKDD-a, Skupština akcionara odlučuje tročetvrtinskom većinom glasova.

Odbor direktora

Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja CKDD-a. Odbor direktora, prema Statutu CKDD-a: saziva sjednice Skupštine akcionara, utvrđuje predlog dnevnog reda i predloge odluka za Skupštinu akcionara; priprema predlog statuta i njegovih izmjena; priprema godišnje finansijske izvještaje i izvještaje o poslovanju; razmatra i usvaja periodične finansijske izvještaje i izvještaje o poslovanju; predlaže način raspodjele dobiti i pokriće eventualnog gubitka; utvrđuje plan poslovanja; bira predsjednika Odbora direktora; imenuje i razrješava izvršnog direktora i sekretara, u skladu sa ovim statutom; daje smjernice izvršnom direktoru za sprovođenje odluka u vezi sa poslovanjem CKDD-a; donosi odluke u vezi sa poslovanjem, upravljanjem i raspolaganjem imovinom CKDD-a, koje nijesu u nadležnosti Skupštine akcionara; odlučuje o visini i načinu plaćanja naknada za poslove koje obavlja CKDD; donosi pravila, pravilnike, uputstva, odluke i druga opšta akta kojima se uređuje poslovanje CKDD-a, a koja, u skladu sa zakonom i propisima kojima se uređuje tržište kapitala, ne donose drugi organi; odlučuje o poslovnoj i međunarodnoj saradnji sa drugim organima i institucijama; imenuje i razrješava članove Revizorskog odbora, a po potrebi može obrazovati komisije i druga radna tijela; donosi Poslovnik o svom radu, obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, statutom i odlukama Skupštine akcionara.

Odbor direktora ima 5 članova.

Članove Odbora direktora bira Skupština akcionara.

Za člana Odbora direktora CKDD-a može biti imenovano lice koje ima odobrenje Komisije za tržište kapitala

Članovi Odbora direktora za svoj rad odgovaraju Skupštini.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Članovi odbora direktora CKDD na dan 31.12. 2018. godine su:

	Ime i prezime	Funkcija
1.	Perović Marina	Predsjednica
2.	Rudanović Radomir	Zamjenik predsjednice
3.	Luburić Radoica	Član
4.	Obradović Biljana	Članica
5.	Hinić Maja	Članica

Izvršni direktor

Izvršni direktor je odgovoran za poslovodstvo CKDD-a, u skladu sa zakonom i Statutom.

Prava, obaveze i odgovornosti Izvršnog direktora utvrđuju se ugovorom, koji Odbor direktora zaključuje sa Izvršnim direktorom.

Izvršni direktor izvršava naloge Odbora i sprovodi odluke: u vezi sa poslovanjem CKDD-a, predstavljanjem i zastupanjem CKDD-a, upravljanjem imovinom CKDD-a, zaključivanjem ugovora, otvaranjem računa u bankama, zapošljavanjem lica u CKDD-u, izdavanjem naloga i uputstava koji su obavezni za sve zaposlene u CKDD-u, investicionim planovima, pojedinačnim investicijama, izvršavanjem drugih obaveza koje su neohodne za drobrobit CKDD-a, u okviru ograničenja ovlašćenja izvršnog direktora utvrđenih Ugovorom i Statutom CKDD-a.

Izvršni direktor zaključuje sve pravne poslove i preduzima sve akte raspolaganja čija pojedinačna vrijednost ne prelazi 5.000,00 EUR bez posebnih saglasnosti ili naknadnih odobrenja i posebnog izvještavanja Odbora direktora.

Izvršnog direktora i sekretara imenuje i razrješava Odbor direktora. Izvršni direktor i sekretar se imenuju na period od 4 godine, i po isteku mandata mogu ponovo biti imenovani.

Sekretar

Sekretara CKDD-a imenuje i razrješava Odbor direktora.

Mandat sekretara traje četiri godine i može biti ponovo biran. Sekretar obavlja poslove utvrđene zakonom, a prava, obaveze i odgovornosti sekretara bliže se utvrđuju ugovorom o radu koji sa njim zaključuje Odbor direktora.

Izvršni menadžment CKDD

Danilo Vujović, Izvršni direktor

Miomir Jovanović, Sekretar

Revizorski odbor

U skladu sa članom 30 Zakona o reviziji, CKDD je u oktobru 2017. godine, imenovalo Revizorski odbor.

Nadležnosti Revizorskog odbora su sledeće : prati postupak finansijskog izvještavanja; prati efektivnost interne kontrole pravnog lica i interne revizije; prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza; prati nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora ili društava za reviziju, koji obavljaju reviziju, kao i ugovore o korišćenju dodatnih usluga u skladu sa zakonom; daje preporuke skupštini akcionarskog društva, odnosno osnivačima o izboru društva za reviziju ili ovlašćenog revizora; razmatra planove i godišnje izvještaje unutrašnje kontrole, kao i druga pitanja koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Članovi Revizorskog odbora su:

Biljana Obradović, Predsjednica
Dubravka Gospić, članica
Žana Stamatović, članica

ZASTUPANJE

CKDD zastupa Izvršni direktor u granicama svojih ovlaštenja utvrđenih zakonom, statutom i odlukom Odbora direktora.

Odbor direktora može za obavljanje poslova iz svog djelokruga, osim poslova iz člana 22.2. Statuta CKDD-a, dati generalno ovlaštenje članu Odbora direktora, izvršnom direktoru, sekretaru ili članu menadžmenta.

Odbor direktora i izvršni direktor, u granicama svojih ovlaštenja, mogu dati punomoćje za zastupanje zaposlenom u CKDD-u ili licu van CKDD-a. Punomoćje može biti opšte ili ograničeno za određeni posao ili vrstu poslova.

Kadrovska osposobljenost:

Na kraju 2018. godine, u CKDD-u je bilo stalno zaposleno **14** lica. Kvalifikaciona struktura zaposlenih je **12** sa VSS, **1** sa VSS i **1** sa SSS. Zaposleni su, pored Izvršnog direktora i Sekretara, raspoređeni u IT-u (**2** izvršioca), Dnevnim operacijama (**5** izvršilaca), Finansijama (**2** izvršioca) i Opštim i pravnim poslovima (**3** izvršioca).

Makroekonomsko okruženje i trendovi¹

Pozitivni faktori koji su uticali na rast svjetske ekonomije u 2017. godini postepeno jenjavaju, pa je MMF u svojim najnovijim prognozama umjereno revidirao stope rasta za većinu svjetskih ekonomija u 2018. i narednoj godini, dok je za većinu ekonomija zapadnog Balkana poboljšao projekciju za 2018, uz predviđanje stabilnog rasta za 2019. godinu.

Svjetska ekonomija je u situaciji kada finansijski uslovi mogu da se značajno pogoršaju i to u vrlo kratkom roku. Nestabilne politike u međunarodnoj kooperaciji podstaknute su povećanom nejednakošću, uz sve veće populističke tendencije. Procjenjuje se da kombinovani efekti trgovinskih barijera i uvođenje tarifa na uvoz, između dvije najveće svjetske ekonomije, mogu dugoročno smanjiti američki rast za 1 procenat i smanjiti stope rasta svjetske ekonomije za pola procenta. MMF očekuje usporavanje rasta svjetske ekonomije u srednjem roku izazvano ovim tendencijama.

Drugi faktor značajan za projekcije rasta, je da je većina razvijenih ekonomija imala rast iznad potencijalnog, pa je vrlo vjerovatno da će se stope rasta spustiti na potencijalne u realističnom scenariju.

Stope rasta svjetske ekonomije za 2018. i 2019. godinu su revidirane sa 3,9 na 3,7% za obje godine, prvenstveno zbog očekivanja slabijeg rasta od prvobitno projektovanog u Eurozoni, Velikoj Britaniji i Latinskoj Americi. Iako se za američku ekonomiju u 2018. godinu predviđa rast realnog BDP-a od 2,9%, za 2019. godinu je prognoza revidirana na dolje na 2,5%, što odsljikava negativan uticaj uvođenja trgovinskih tarifa.

Procijenjeni rast ekonomija Eurozone u 2018. je 2,0%, dok je za 2019. godinu previđen rast od 1,9%, jer nedavni indikatori povjerenja (istraživanja biznisa i zvanični podaci proizvodnih sektora) ukazuju na pad, a isti trend se bilježi i kod izvoza. Očekuje se da će rast u Americi i Eurozoni u srednjem roku usporiti i približiti se potencijalnom rastu od 1,4%.

¹ Projekcije makroekonomskih i fiskalnih pokazatelja za period 2018-2021., Ministarstvo finansija, Crna Gora

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

MMF je u oktobarskom izvještaju ("Svjetski ekonomski izgledi"- WEO) revidirao i realan rast za evropske ekonomije u ekspanziji i razvoju. Tako je u odnosu na aprilski izvještaj smanjena stopa rasta u 2018. za 0,5 p.p, odnosno 1,7 p.p u 2019. godini. Ovakva očekivanja, u prvom planu, posljedica su smanjenog optimizma u Turskoj, koja je kao najveća ekonomija ove grupacije opredijelila pad. Političke nestabilnosti, nestabilni odnosi sa važnim trgovinskim partnerima – SAD i EU i pad vrijednosti domaće valute, uticali su na smanjenje realne stope rasta turske ekonomije za 0,9 p.p. u 2018. i čak 3,6 p.p. u 2019. godini.

Za razliku od ostalih ekonomija, MMF je za većinu zemalja Zapadnog Balkana revidirao rast naviše u odnosu na inicijalne projekcije, pri čemu projektuje dalji nastavak stabilnog rasta u 2018. i 2019. godini.

Makroekonomska kretanja 2018. godini

Konačni podaci pokazuju da je crnogorska ekonomija u 2017. godini ostvarila realni rast BDP-a od 4,7%, pa su procjene kretanja ekonomije tri puta tokom godine revidirane "naviše". Snažan rast se nastavlja i tokom 2018. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, realni rast ekonomije u prvom i drugom kvartalu 2018 iznosio je 4,5% i 4,9%, respektivno, pa je shodno tim pokazateljima, rast ekonomije za pola godine iznosio 4,8%. Gledano po djelatnostima, najznačajniji rast bilježi sektor građevinarstva sa rastom izvršenih građevinskih radova od 40,4% i izvršenih efektivnih časova rada od 20,3%. Industrijska proizvodnja je povećana 36,1%, prvenstveno usljed rasta proizvodnje električne energije od 117,8%. Rast prometa u sektoru maloprodaje realno je veći 3,9%, dok je broj noćenja turista u kolektivnom smještaju bio veći za 11,7%.

Komponente BDP-a sa potrošne strane pokazuju da je realna potrošnja domaćinstava za pola godine veća za 2,1%, podstaknuta rastom kredita stanovništvu i prihodima od turizma, dok investicije u fiksni kapital bilježe rast od 27,9%, kao rezultat realizacije infrastrukturnih projekata i projekata u oblastima energetike i turizma. Ukupno procijenjeno učešće bruto investicija i izvoza roba za 2018. godinu procjenjuje se na 73,4% BDP-a sa 62,2%, koliko je iznosilo 2015. godine. Ovo pokazuje da se ostvaruju ciljevi ekonomske politike usmjereni na rast investicija i izvoza roba i usluga. Realan rast izvoza roba i usluga je iznosio 18,5%, a rast uvoza roba i usluga 11,3%. Najznačajniji pozitivan doprinos rastu ekonomije za pola godine dale su bruto investicije u fiksni kapital (7,5 p.p) i izvoz roba i usluga (5,9 p.p), dok je uvoz roba i usluga "oduzeo" rastu 8,1 procentna poena. Prema preliminarnim podacima Centralne banke, prihodi od turizma (ino turisti) za šest mjeseci 2018 iznosili su 230,1 mil.€, što je 12,7% više nego u istom periodu prošle godine. Efekti fiskalne konsolidacije na privatnu potrošnju su kratkoročni i ublaženi su rastom zaposlenosti u privatnom sektoru i većim obimom novoodobrenih kredita. Dostupni indikatori za treći kvartal pokazuju da se trend ekonomskog rasta nastavlja. Promet u turizmu (samo kolektivni smještaj) za osam mjeseci bilježi rast dolazaka i noćenja turista od 12,3% i 7,1%, respektivno. Najviše noćenja ostvarili su gosti iz Srbije (15,9%), Rusije (13,8%), Francuske (8,3%) i Njemačke (5,3%). Kontinuirano ulaganje u turizam rezultiralo je povećanjem smještajnih kapaciteta, u 2017. godini otvorena su 33 hotela sa 1.738 ležaja, u 2018. 21 hotel sa 1.570 ležaja, pri čemu je preko 70% novih smještajnih kapaciteta u hotelima visoke kategorije. Industrijska proizvodnja za osam mjeseci bilježi rast od 24,4%, dominantno kao rezultat povećane proizvodnje električne energije (90,2%), čemu su pogodovali povoljni vremenski uslovi, i novi kapaciteti u proizvodnji struje (vjetroelektrana Krnovo). Promet u maloprodaji prati ukupan ekonomski rast i za osam mjeseci je realno veći za 3,1%. Na osnovu ostvarenja za pola godine, dostupnih indikatora za treći kvartal i očekivanih kretanja u četvrtom kvartalu, procjenjuje se da će rast ekonomije za 2018. godinu dostići 4,1%.

Potrošačke cijene u 2018. godini su nastavile rast iz prethodne godine, uz pozitivne stope godišnjeg rasta u svim mjesecima. Najveći uticaj na inflaciju tokom perioda imali su rast cijena nafte na globalnom nivou, koji se, uz slabljenje eura u odnosu na dolar, sa eksternog tržišta kontinuirano „prelivao“ na rast cijena goriva u Crnoj Gori, i povećanje opšte stope PDV-a sa 19 na 21%, i akciza na duvan i alkoholna i gazirana pića sa domaćeg tržišta.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

U 2018. godini nastavljeno je poboljšanje stanja na tržištu rada, što je prije svega posljedica rasta ekonomske aktivnosti, i s tim u vezi povećane tražnje za radnom snagom, ali i rezultat podsticaja za samozapošljavanje i aktivne politike zapošljavanja.

Prosječna bruto i neto zarada (zarada bez poreza i doprinosa), u periodu januar-avgust 2018. iznosile su 765 eura odnosno 510 eura, što je približno isti nivo u odnosu na uporedni period 2017. godine. Kao rezultat dinamike cijena i nominalnih zarada procijenjeno je da će realna zarada u 2018 opasti za oko 3,0%.

Poslovanje banaka karakteriše kontinuirano poboljšanje kvaliteta aktive, rast depozita i značajan oporavak kreditnog rasta. Visoki parametri likvidnosti pokazuju da je kreditna aktivnost na manjem nivou od očekivanog, iako je ojačana makroekonomska stabilnost i snažno podstaknut ekonomski rast.

Deficit tekućeg računa u periodu januar–jun 2018. iznosio je 612,6 mil.€, što predstavlja povećanje od 8,1% u odnosu na šest mjeseci 2017. Negativno kretanje salda tekućeg računa rezultat je pogoršanja salda izvoza i uvoza roba i usluga, komponente BDP-a, uprkos dvocifrenoj stopi rasta izvoza roba i pozitivnim rezultatima kod prihoda od transporta i turizma.

U periodu januar - jun, po osnovu portfolio investicija zabilježen je neto priliv od 117,3 mil.€, usljed većeg zaduživanja države emisijom obveznica na međunarodnom tržištu kapitala.

Na osnovu aktuelnih ekonomskih pokazatelja i izgleda u Crnoj Gori i međunarodnom okruženju, uvažavajući potrebu očuvanja fiskalne stabilnosti, kao i planirane sektorske politike, dobijene Garancije Svjetske banke za podršku razvojnim politikama (“Policy based Guarantee”), uspješne emisije euroobveznica i evidentnog poboljšanja ekonomskog ambijenta, projektovana su kretanja osnovnih makroekonomskih agregata i indikatora za period 2019–2021.

Makroekonomske projekcije za period 2019-2021, predviđaju kumulativnu stopu rasta BDP-a od 7,7%, kao rezultat očekivanih kretanja ekonomske aktivnosti uslovljene domaćim i inostranim pokretačima, pri čemu će se realna stopa rasta BDP-a kretati dinamikom od 2,8% u 2019, 2,3% u 2020. i 2,4% u 2021. godini.

Rizici za ostvarenje makroekonomskih projekcija odnose se na one koji bi mogli negativno uticati na glavne pokretače rasta u srednjem roku, i one koje se odnose na fiskalnu i finansijsku stabilnost.

- Promjena dinamike realizacije investicija i potencijalno neplanirano povećanje troškova dionice autoputa predstavlja rizik za ostvarenje makroekonomskih projekcija, uz neizbježne negativne multiplikativne efekte na ekonomska kretanja, ali i fiskalne pokazatelje, prihode, deficit i dug. Multiplikativni efekti ostvarenja ovog rizika uticali bi na smanjenje agregatne tražnje, nižu potrošnju domaćinstava, ali i smanjenje uvoza;

- FED (Američka centralna monetarna institucija) je povećao osnovnu kamatu stopu na 2,25%, što je izazvalo krizu valuta zemalja koje su zadužene u dolarima (Turska, Argentina, Indonezija, Pakistan), i povećalo troškove finansiranja duga. FED je najavio nova povećanja u narednom periodu, a to može da pogorša situaciju za zemlje u ekspanziji i razvoju. Potencijalna nestabilnost na finansijskim tržištima može da poveća kamate na suvereno zaduživanje ili oteža zaduživanje Crne Gore koje je potrebno za refinansiranje obaveza koje dospijevaju 2020. i kasnije;

- Geopolitički rizici u bližem ili daljem okruženju povećavaju sigurnosne izazove s uticajem na cjelokupnu svjetsku ekonomiju, u vidu smanjenja investicija, turističkog prometa ili smanjenja ukupne ekonomske aktivnosti, kroz prelivanje potencijalnih nižih stopa rasta na sve ekonomije. Ove godine su ti rizici izraženiji, a odnose se na nestabilne odnose između Amerike i Kine zbog uvođenja trgovinskih barijera, uvođenje sankcija Iranu, Brexit, kao i razmirice između Italije i EK zbog ekspanzivnog budžeta i nepoštovanja fiskalnih pravila;

- Nepovoljne vremenske prilike mogu u značajnoj mjeri uticati na sektore turizma, poljoprivrede i proizvodnje električne energije.

Cilj , vizija, misija

Naš cilj je razvoj efikasnog okvira koji omogućava zaštitu vlasničkih prava akcionara i potencijalnih investitora. Radimo na stalnom razvoju i unapređenju mehanizma kontrole investicionog toka radi podsticaja investiranja u crnogorske kompanije, putem visoko kompetentnih usluga za vođenje registra i uvođenjem unaprijeđene elektronske tehnologije koja pokriva sve faze od primarnog plasmana hartija od vrijednosti emitenta do prenosa na sekundarnom tržištu hartija od vrijednosti.

2. **ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA**

Analiza finansijskog položaja i rezultata

- Najznačajnije pozicije bilansa stanja
- Najznačajnije pozicije bilansa uspjeha
- Osnovni finansijski pokazatelji
- Osnovni nefinansijski pokazatelji
- Racio analiza

Finansijski položaj akcionarskog CKDD-a, posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se kao:

Dobar jer prema svim pokazateljima preduzeća finansijska ravnoteža obezbeđuje sigurnost u održavanju likvidnosti, zaduženost je takva da obezbeđuje punu nezavisnost preduzeća i dobru sigurnost njegovih poverilaca, preduzeće je solventno jer pri stabilnoj novčanoj jedinici iz finansijskog rezultata uvećava sopstveni kapital. Preduzeće iz sopstvenih sredstava finansira prostu i dio proširene reprodukcije

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

<i>Bilans Stanja /POZICIJA</i>	Redni Broj	2015	2016	2017	2018
<i>A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL</i>	001				
<i>B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)</i>	002	331.398 €	273.683 €	638.427 €	857.105
<i>I. GOODWILL</i>	003				
<i>II. NEMATERIJALNA ULAGANJA</i>	004	255.746 €	217.942 €	181.533 €	142.008
<i>III. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)</i>	005	75.652 €	55.741 €	33.806 €	14.386
<i>1. Nekretnine, postrojenja i oprema</i>	006	75.652 €	55.741 €	33.806 €	14.386
<i>2. Investicione nekretnine</i>	007				
<i>3. Biološka sredstva</i>	008				
<i>IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)</i>	009	0 €	0 €	423.088 €	700.711
<i>1. Učesća u kapitalu</i>	010				
<i>2. Učesća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća</i>	011				
<i>3. Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>	012			423.088 €	700.711
<i>C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA</i>	013				
<i>D. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OB.</i>	014				
<i>E. OBRTNIA SREDSTVA</i>	015	523.167 €	599.153 €	256.681 €	237.375
<i>I. ZALIHJE</i>	016				
<i>II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)</i>	017	523.167 €	599.153 €	256.681 €	237.375
<i>1. Potraživanja</i>	018	106.093 €	96.918 €	110.212 €	81.445
<i>3. Kratkoročni finansijski plasmani</i>	020	250.000 €		80.000 €	
<i>4. Gotorinski ekvivalenti i gotovina</i>	021	164.802 €	500.086 €	66.376 €	155.824
<i>5. Porez na dodatu vrijednost i AVR</i>	022	2.272 €	2.149 €	93 €	106
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	023	854.565 €	872.836 €	895.108 €	1.094.480
<i>A. KAPITAL (102 do 109)</i>	101	776.175 €	813.861 €	837.620 €	1.028.807
<i>I. OSNOVNI KAPITAL</i>	102	500.000 €	500.000 €	500.000 €	750.000
<i>II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL</i>	103				
<i>III. REZERVE</i>	104	50.228 €	50.228 €	50.228 €	
<i>IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI</i>	105	7.902 €		2.724 €	
<i>V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI</i>	106				7.203
<i>VI. NERASPOREDJENA DOBIT</i>	107	278.104 €	263.633 €	284.668 €	286.010
<i>VII. GUBITAK</i>	108	-60.059 €			
<i>VIII. OTKUPIJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPIJENI SOPSTVENI UDJEJI</i>	109				
<i>B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)</i>	110	15.959 €	18.414 €	20.932 €	21.775
<i>I. DUGOROČNA REZERVISANJA</i>	111	15.959 €	18.414 €	20.932 €	21.775
<i>II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)</i>	112	0 €	0 €	0 €	
<i>1. Dugoročni krediti</i>	113				
<i>2. Ostale dugoročne obaveze</i>	114				
<i>C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE</i>	115	13.756 €	12.044 €	9.970 €	7.200
<i>D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)</i>	116	48.675 €	28.517 €	26.586 €	36.698
<i>I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)</i>	117	48.675 €	28.517 €	26.586 €	36.698
<i>1. Kratkoročne finansijske obaveze</i>	118				
<i>2. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji</i>	119				
<i>3. Obaveze iz poslovanja</i>	120	36.473 €	24.132 €	15.393 €	21.337
<i>4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR</i>	121				6
<i>5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda</i>	122	12.202 €	4.385 €	5.535 €	2.977
<i>6. Obaveze po osnovu poreza na dobit</i>	123			5.658 €	12.378
<i>II. KRATKOROČNA REZERVISANJA</i>	124				
E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125	854.565 €	872.836 €	895.108 €	1.094.480

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU - BILANS USPJEHA						
Redni broj	Pozicija	Redni Broj	2015	2016	2017	2018
I	POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	201	483.487 €	546.688 €	568.615 €	771.609
1	Prihodi od prodaje	202	482.675 €	546.166 €	568.615 €	771.609
2	Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203				
3	Povećanje vrijednosti zaliba učinaka	204				
4	Smanjenje vrijednosti zaliba učinaka	205				
5	Ostali poslovni prihodi	206	812 €	522 €		
II	POSLOVNI RASHODI (208 do 212)	207	543.467 €	533.845 €	567.055 €	583.663
1	Nabavna vrijednost prodane robe	208				
2	Troškovi materijala	209	16.673 €	18.098 €	18.216 €	17.605
3	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	291.216 €	290.214 €	305.427 €	317.056
4	Troškovi amortizacije i rezerviranja	211	72.725 €	64.951 €	70.603 €	63.223
5	Ostali poslovni rashodi	212	162.853 €	160.582 €	172.809 €	185.779
A	POSLOVNI REZULTAT (201-207)	213	-59.980 €	12.843 €	1.560 €	187.946
I	FINANSIJSKI PRIHODI	214	9.897 €	4.958 €	15.151 €	23.213
II	FINANSIJSKI RASHODI	215	1 €		1 €	1
B	FINANSIJSKI REZULTAT (214 - 215)	216	9.896 €	4.958 €	15.150 €	23.212
I	OSTALI PRIHODI	217	5.734 €	23.617 €	13.236 €	2.291
II	OSTALI RASHODI	218	16.153 €	5.444 €	5.328 €	2.678
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (217-218)	219	-10.419 €	18.173 €	7.908 €	-388
D	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (213+216+219)	220	-60.503 €	35.974 €	24.618 €	210.771
E	NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	221				
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222	-60.503 €	35.974 €	24.618 €	210.771
G	DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/ (224 do 228)	223	0 €	0 €	0 €	
1	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu fin. sredstava raspoloživih za prodaju	224				
2	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme	225				
3	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridr. društava	226				
4	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka)	227				
5	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu bedžinga tokova gotovine	228				
H	PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	444 €	-1.712 €	3.584 €	9.656
1	Tekući porez na dobit	230			5.658 €	12.426
2	Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231	444 €	-1.712 €	-2.074 €	-2.770
I	NETO REZULTAT (222+223-229)	232	-60.059 €	37.686 €	21.034 €	201.115
J	ZARADA PO AKCIJI		(0.15)	0.1	0.05	0.34
1	Osnovna zarada po akciji	233	(0.15)	0.1	0.05	0.34
2	Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234				

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finansijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finansijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

Pokazatelji likvidnosti

<i>Koeficijent trenutne likvidnosti</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Novac i novčani ekvivalenti</i>	<i>164.802</i>	<i>500.086</i>	<i>66.376</i>	<i>155.824</i>
<i>Kratkoročne obaveze</i>	<i>48.675</i>	<i>28.517</i>	<i>26.586</i>	<i>36.698</i>
<i>Novac i novčani ekvivalenti / Kratkoročne obaveze</i>	<i>3,39</i>	<i>17,54</i>	<i>2,50</i>	<i>4,25</i>

<i>Tekuća likvidnost</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	<i>523.167</i>	<i>599.153</i>	<i>256.681</i>	<i>237.375</i>
<i>Kratkoročne obaveze</i>	<i>48.675</i>	<i>28.517</i>	<i>26.586</i>	<i>36.698</i>
<i>Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze</i>	<i>10,75</i>	<i>21,01</i>	<i>9,65</i>	<i>6,47</i>

<i>Koeficijent ubrzane likvidnosti</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina</i>	<i>523.167</i>	<i>599.153</i>	<i>256.681</i>	<i>237.375</i>
<i>Kratkoročne obaveze</i>	<i>48.675</i>	<i>28.517</i>	<i>26.586</i>	<i>36.698</i>
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze</i>	<i>10,75</i>	<i>21,01</i>	<i>9,65</i>	<i>6,47</i>

<i>Koeficijent finansijske stabilnosti</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Stalna imovina</i>	<i>331.398</i>	<i>273.683</i>	<i>638.427</i>	<i>857.105</i>
<i>Kapital</i>	<i>776.175</i>	<i>813.861</i>	<i>837.620</i>	<i>1.028.807</i>
<i>Dugoročne obaveze</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Stalna imovina / (Kapital + Dugoročne obaveze)</i>	<i>0,43</i>	<i>0,34</i>	<i>0,76</i>	<i>0,83</i>

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Pokazatelji zaduženosti

<i>Koeficijent zaduženosti</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Ukupne obaveze</i>	48.675	28.517	26.586	36.698
<i>Ukupna imovina</i>	854.565	872.836	895.108	1.094.480
<i>Ukupne obaveze / Ukupna imovina</i>	0,06	0,03	0,03	0,03

<i>Koeficijent finansijskog leveridža</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Ukupne obaveze</i>	48.675	28.517	26.586	36.698
<i>Ukupan kapital</i>	776.175	813.861	837.620	1.028.807
<i>Ukupne obaveze / Ukupan kapital</i>	0,06	0,04	0,03	0,04

<i>Faktor zaduženosti</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Ukupne obaveze</i>	48675	28517	26586	36.698
<i>Neraspoređena dobit + Amortizacija</i>	350829	328584	355271	349.233
<i>Ukupne obaveze / (Neraspoređena dobit + Amortizacija)</i>	0,14	0,09	0,07	0,11

Pokazatelji ekonomičnosti

<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Ukupni prihodi</i>	499.118	575.263	597.002	797.113
<i>Ukupni rashodi</i>	559.621	539.289	572.384	586.342
<i>Ukupni prihodi / Ukupni rashodi</i>	0,89	1,07	1,04	1,36

<i>Ekonomičnost redovnog poslovanja</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Poslovni prihodi</i>	483.487	546.688	568.615	771.609
<i>Poslovni rashodi</i>	543.467	533.845	567.055	583.663
<i>Poslovni prihodi / Poslovni rashodi</i>	0,89	1,02	1,00	1,32

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Pokazatelji profitabilnosti

<i>Povrat na uložena sredstva</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Neto rezultat</i>	<i>-60.059</i>	<i>32.027</i>	<i>26.693</i>	<i>201.115</i>
<i>Angažovana osnovna sredstva</i>	<i>331.398</i>	<i>273.683</i>	<i>638.427</i>	<i>857.105</i>
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	<i>523.167</i>	<i>599.153</i>	<i>256.681</i>	<i>237.375</i>
<i>Neto rezultat/(Angažovana osnovna sredstva + Angažovana obrtna sredstva)</i>	<i>-7,03</i>	<i>3,67</i>	<i>2,98</i>	<i>18,38</i>

<i>Rentabilnost ukupnog kapitala</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Neto rezultat</i>	<i>-60.059</i>	<i>32.027</i>	<i>26.693</i>	<i>201.115</i>
<i>Angažovani kapital</i>	<i>776.175</i>	<i>821.763</i>	<i>837.620</i>	<i>1.028.807</i>
<i>Neto rezultat / Angažovani kapital</i>	<i>-7,74</i>	<i>3,90</i>	<i>3,19</i>	<i>19,55</i>

<i>EBIT</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	<i>-60.503</i>	<i>35974</i>	<i>24.618</i>	<i>210.771</i>
<i>Rashodi kamata</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja + Rashodi kamata</i>	<i>-60.502</i>	<i>35.974</i>	<i>24.619</i>	<i>210.772</i>

<i>EBITDA</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>
<i>Rezultat prije oporezivanja</i>	<i>-60.503</i>	<i>35.974</i>	<i>24.618</i>	<i>210.771</i>
<i>Rashodi kamata</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
<i>Amortizacija</i>	<i>72.725</i>	<i>64.951</i>	<i>70.603</i>	<i>63.223</i>
<i>Rezultat prije op + Kamate + Amortizacija</i>	<i>12.223</i>	<i>100.925</i>	<i>95.222</i>	<i>273.995</i>

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Životna sredina je prostor, odnosno prirodno okruženje, vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet, pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

Preduzeće CKDD vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini, obavljamo sledeće aktivnosti na obezbijeđenju zaštite životne sredine:

Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;

Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;

Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;

Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;

Kontrola aktivnosti i rada postrojenja koja mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;

Druge mjere u skladu sa zakonom.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko smatramo da određeni projekat ili poslovna aktivnost može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražićemo saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

Kao društveno odgovorno preduzeće, sve aktivnosti planiramo i sprovodimo na način da:

Prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi,

Smanjimo opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije.

Uključimo mogućnost reciklaže, spriječimo ili ograničimo uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja.

Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat, sprovodimo sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere, kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Društvena - korporativna odgovornost

U skladu sa poslovnom politikom CKDD-a, u dijelu koji se odnosi na društvenu odgovornost, predviđeno je da se sve odluke vezane za razne vidove podrške moraju biti odobrene od strane Odbora direktora. U toku 2018.godine CKDD nije opredjeljivala sredstva za pomenute namjene.

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

CKDD je osnovano i posluje u skladu sa Going Concern principom, odnosno Principom kontinuiranog poslovanja.

U budućem periodu nastaviće se sa razvojem informacionog sistema i njegovim stalnim unapređenjem što će omogućiti kreiranje novih proizvoda i funkcionalnosti, kao i efikasno usaglašavanje poslovanja sa domaćim i međunarodnim standardima.

Kvalitetna tehnička infrastruktura koja se kontinuirano unapređuje i modernizuje, predstavlja bazu za efikasno sprovođenje zaštite akcionara i njihove imovine. Veoma važan segment na koji se obraća posebna pažnja u procesu digitalnog prenosa podataka i digitalne komunikacije je bezbjednost informacija. Imperativ i ključni zadaci CKDD-a, kao institucije primarno tehničkog karaktera, i u narednom periodu ostaju stabilnost i pouzdanost sistema i potpuna zaštita i sigurnost podataka.

Budući da razvoj kadrova kroz edukaciju i treninge predstavlja pokretačku snagu za uspješno poslovanje CKDD-a, ulaganje u usavršavanje zaposlenih i dalje će biti u stalnom fokusu kompanije. Time će se održati postojeći nivo stručnosti, efikasnosti i pouzdanosti. Inovativna rješenja, novi proizvodi, nove funkcionalnosti su rezultat konstantnog unaprijeđenja informacionog sistema i razvoja kadrovskih kapaciteta. CKDD će i u daljem radu posebnu pažnju obraćati na potrebe klijenata, kao i na pozitivne prakse sa međunarodnih tržišta, koje se po osnovu usklađenosti standarda mogu primjenjivati i na lokalnom tržištu. U vremenu kada kvalitetna baza klijenata predstavlja ogroman kapital za svaku kompaniju. CKDD posjeduje sveobuhvatnu i funkcionalnu bazu klijenata, koja se kroz dnevne operacije svakodnevno ažurira. CKDD će i u budućem periodu koristiti bazu klijenata kao šansu da se sa većim uspjehom predvide potrebe klijenata i adekvatno odabere strategija za razvoj i implementaciju novih proizvoda i usluga.

CKDD je zbog povlašćenog položaja na tržištu zaštićena od pritiska konkurencije, što omogućava stalno ulaganje u stabilnost informatičkog sistema, lansiranje novih proizvoda i usluga i razvoj kadrovskih kapaciteta.

Povoljan investicioni ambijent uzrokovan oživljavanjem privrednih aktivnosti je uveo tržište kapitala u fazu oporavka. Takođe, ulazak Crne Gore u Nato savez, učinilo je da inostrani investitori crnogorsko tržište percipiraju kao stabilno.

Veoma važna prednost lokalnog tržišta u odnosu na tržišta u okruženju predstavlja euro kao sredstvo plaćanja, čime investitori izbjegavaju podložnost valutnom riziku.

Projekat formiranja jedinstvene trgovačke platforme berzi jugoistočne Evrope, predstavlja veliku šansu za sve učesnike na tržištu kapitala. Od suštinskog značaja je da ideja regionalne berze zaživi, čime bi se povećala atraktivnost tržišta i pojačala likvidnost na berzi. Projekat još uvijek nije zaživio zbog poteškoća koje su se javile zbog različitih platformi koje u procesu kliringa i saldiranja koriste registri hartija od vrijednosti.

Projekat ekonomskog državljanstva predstavlja veliku šansu za dolazak ozbiljnih investitora i priliv svježeg kapitala. Efekti na ekonomiju države će biti multiplikativni, što će ujedno ubrzati rast tržišta kapitala.

CKDD će u narednom periodu koristiti povoljno biznis okruženje kao bazu iz koje će crpiti poslovne šanse, čijom će se realizacijom unaprijediti poslovanje, a ujedno i povećati zadovoljstvo klijenata.

Najveći fokus aktivnosti u narednom periodu biće na uvođenju novih proizvoda, unaprijeđenju postojećih usluga i razvoju dodatnih funkcionalnosti

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Indikatori u vezi sa poslovanjem

Aktima CKDD-a, predviđa se praćenje poslovnih aktivnosti u cilju nesmetanog kontinuiranog poslovanja. Periodičnim izvještavanjem i aktivnostima koje preduzima menadžment CKDD-a, rizici u poslovanju su svedeni na najmanju moguću mjeru. Kadrovska osposobljenost i blagovremeno planiranje i izvršavanje radnih obaveza predstavljaju preduslov za kontinuitet uspješnog poslovanja.

Ostali indikatori

CKDD je kontrolisano pravno lice od strane Komisije za tržište kapitala, koje u kontinuitetu radi na usaglašavanju sa važećom zakonskom regulativom. U toku 2018.godine, CKDD je izvršilo usklađivanje akata i poslovanja sa Zakonom o tržištu kapitala. U toku 2018.godine nije bilo sudskih sporova koji bi mogli rezultirati u presudama čije se ispunjenje ne može izvršiti.

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1. **Istraživanje i razvoj**

Uvođenje i efikasno korišćenje novih tehnologija

Uvažavajući poziciju koju CKDD ima na crnogorskom tržištu kapitala, tržišni nastup i stalno unapređenje kvaliteta svojih usluga, CKDD permanentno daje svoj doprinos daljem unapređenju kvaliteta tržišta kapitala, i predstavlja njegovu najvažniju kariku u komunikaciono-infrastrukturnom i informatičkom smislu. Razvojem informacionog sistema i njegovim stalnim održavanjem i unapređenjem, uz upotrebu najnovih tehnologija iz ove oblasti, uvodi se efikasnije sprovođenje svih poslovnih procesa bitnih za poslovanje CKDD-a. Prilikom razvoja informacionog sistema pošlo se od najznačajnijih zadataka koje taj sistem treba da podrži:

- Definisanje poslovnih aktivnosti kao poslovnih procesa;
- Uvođenje novih procesa u sistem CKDD-a;
- Uvođenje kontrola na svim procesima;
- Čuvanje u sistemu dokumentacije koja prati procese;
- Slanje poruka učesnicima sistema;
- Razmjena podataka putem WEB portala;
- Integracija sa finansijskim knjigovodstvom;
- Integracija sa okruženjem;
- Integracija sa RTGS sistemom CBCG;
- Razmjena podataka putem Web Services-a sa ostalim učesnicima na tržištu kapitala;
- Razmjena podataka putem Web Services-a sa značajnim institucijama.
- Bezbjedna razmjena podataka, kako prema unutrašnjim, tako i prema spoljašnjim korisnicima sistema

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Upotrebom savremenih tehnoloških rješenja u svim fazama razvoja IS-a CKDD-a, dobili smo rješenje koje karakterišu sledeće osobine:

- Modularno web orijentisano klijent-server rešenje zasnovano na višeslojnoj arhitekturi, sa precizno razgraničenim slojevima
- Modularno koncipiran sistem, gde je svaki modul samostalno, funkcionalno zaokružen
- Korisnici sistemu pristupaju isključivo preko web aplikacije
- Web sajt CKDD-a, koji je realizovan kao portal u MS SharePoint-u.
- Otvorenost sistema prema budućim izmenama i novim definicijama u sprovođenju poslovnih procesa
- Modernizacija opreme.

Važnost podataka, kao i efikasnost u njihovoj obradi, nameću potrebu za stalnim ulaganjem u opremu koja čini IS CKDD-a, kako na primarnoj lokaciji, tako i na udaljenoj Disaster recovery (DR) lokaciji. Modernizacija i održavanje opreme odnosi se na serverske komponente, mrežno komunikacione uređaje, data-store uređaje, kao i na uređaje koji se odnose na backup-restore podataka. Osim ulaganja u nabavku fizičkih uređaja, pod modernizacijom se smatra i adekvatna nabavka sistemskog softvera i licenci za njihov rad, uz redovan update istih. Ovo predstavlja zadatak koji se kontinuirano sprovodi u razvoju CKDD-a.

Automatizacija poslovanja

Kao jedan od najvažnijih zadataka u razvoju i realizaciji IS CKDD-a, predstavljala je automatizacija poslovnih procesa. Automatizacija se odnosi kako na procese koji se sprovode unutar CKDD-a, tako i na procese koji su inicirani od strane drugih učesnika na tržištu HOV, ili drugih institucija. Kao najznačajnija automatizacija se može smatrati integracija sa sistemom za plaćanje RTGS, čiji je provajder CBCG, sa sistemom za kliring i saldiranje u sistemu CKDD-a. Postoji čitav niz automatizacija poslovnih procesa, s tim što automatizacija procesa iniciranih od strane drugih institucija, zahtijevaju poseban tretman, naročito u bezbjednoj razmjeni podataka.

5.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

Stručno usavršavanje i edukacija zaposlenih u CKDD-u, u 2018. godini, sastojala se u prisustvovanju stručnim skupovima i inoviranju znanja u skladu sa zahtjevima stručnog i tehnološkog razvoja. U dijelu usavršavanja zaposlenih u IT sektoru, vrši se permanentno ulaganje u skladu sa potrebama razvoja informacionog sistema i primijenjenim tehnologijama.

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

CKDD na dan 31.12.2018. godine, nema, niti je posjedovalo tokom 2018. godine sopstvene akcije. Takođe, preduzeće ne namjerava da stiče sopstvene akcije u narednom periodu.

7. POSLOVNE JEDINICE

CKDD svoju djelatnost obavlja u Podgorici na adresi Novaka Miloševa bb i nema poslovnih jedinica na drugim lokacijama.

8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

Finansijski instrumenti

Klasifikacija

Društvo klasifikuje svoja finansijska sredstva u sljedeće kategorije: finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, finansijska sredstva ili finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, investicije koje se drže do dospijeća, krediti i potraživanja.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su plasmani za koje postoji namjera držanja u neodređenom vremenskom periodu, koja mogu biti prodana zbog potrebe za likvidnošću ili usled promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cijena.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju inicijalno se priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove. Brokerske provizije plaćene za posredovanje priznaju se kao rashod perioda.

Nakon inicijalnog priznavanja, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se iskazuju po fer vrijednosti.

Ukoliko za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju ne postoji aktivno tržište, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se vrednuju po nabavnoj vrijednosti.

Efekti promjena vrijednosti HOV raspoloživih za prodaju evidentiraju se u zavisnosti od da li se radi o fluktuacijama na tržištu ili obezvredjenju.

Za HOV koje se kotiraju na aktivnom tržištu i za koje se pouzdano može utvrditi fer vrijednost na kraju izvještavanog perioda se iskazuju po fer vrijednosti. Utvrđena razlika između fer vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na dan bilansa evidentiraju se kao nerealizovani gubitak ili nerealizovani dobitak po osnovu HOV raspoloživih za prodaju. Momentom otuđenja ili umanjenja vrijednosti usled obezvredjenja kumulirani dobitci ili gubici, prvobitno priznati na računima nerealizovanih dobitaka ili gubitaka, priznaju se u bilansu uspjeha kao dobitak ili gubitak perioda u kom su ostvareni.

Kamata izračunata korišćenjem metode efektivne kamatne stope predstavlja prihod perioda.

Finansijska sredstva po fer vrijednosti čiji se efekti promjena u fer vrijednostima iskazuju u bilansu uspjeha

Finansijska sredstva po fer vrijednosti, čiji se efekti promjena u fer vrijednosti, iskazuju u bilansu uspjeha su finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja. Finansijsko sredstvo se klasifikuje u ovu kategoriju ukoliko je pribavljeno prvenstveno radi prodaje u kratkom roku. Derivati se takođe klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja, osim ako su određeni kao instrument zaštite od rizika. Sredstva u ovoj kategoriji su klasifikovana kao tekuća sredstva.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrijednosti, čiji se efekti promjena u fer vrijednosti, iskazuju u bilansu uspjeha, inicijalno se priznaju po fer vrijednosti, bez dodavanja troškova transakcije. Poslije početnog priznavanja odmjeravaju se po njihovim fer vrijednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja.

Dobitak ili gubitak od finansijskog sredstva ili finansijske obaveze klasifikovanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se u bilansu uspjeha.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Finansijska sredstva koja se drže do dospijea

Finansijska sredstva koja se drže do dospijea su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja i fiksnim rokovima dospijea, koja CKDD ima namjeru i mogućnost da drži do dospijea.

U slučaju da CKDD odluči da proda značajan dio finansijskih sredstava koja se drže do dospijea, cijela kategorija će biti reklasifikovana kao raspoloživa za prodaju. Finansijska sredstva koja se drže do dospijea klasifikuju se kao dugoročna sredstva, osim ako su rokovi dospijea kraći od 12 mjeseci od datuma bilansa stanja, kada se klasifikuju kao kratkoročna sredstva.

Finansijska sredstva koja se drže do dospijea inicijalno se priznaju po fer vrijednosti (u koju se uključeni i transakcioni troškovi nastali po osnovu njihovog sticanja, odnosno emitovanja).

Hartije od vrijednosti koje glase na stranu valutu, kao i svi drugi finansijski plasmani u stranoj valuti, procjenjuju se po srednjem kursu strane valute na dan bilansiranja.

Nakon početnog priznavanja, hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea, vrednuju se po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

Finansijske obaveze

Finansijske obaveze se nakon početnog priznavanja, odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti koristeći metod efektivne kamane stope, osim za finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Ponovne klasifikacije

Ako, kao rezultat promjene namjere ili sposobnosti, više nije prikladno klasifikovati investiciju kao onu koja se drži do dospjeca, ona se ponovo klasifikuje kao raspoloživa za prodaju i ponovo odmjerava po fer vrijednosti. Kod prodaje ili ponovne klasifikacije više nego beznačajnog dijela investicija koje se drže do dospjeca, svaka preostala investicija istog tipa koja se drži do dospjeca treba da se ponovo klasifikuje kao ona koja je raspoloživa za prodaju.

Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava

Procjena da li postoji neki objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva CKDD treba da procjenjuje na kraju svakog izvještajnog perioda. Finansijsko sredstvo je umanjene vrijednosti ako i samo ako postoji objektivni dokaz umanjenja vrijednosti kao rezultat događaja koji se odigrao poslije prvobitnog priznavanja sredstva i taj nastanak gubitka (ili nastanci gubitka) ima uticaja na procijenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji se mogu pouzdano procijeniti.

Objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava obuhvata uočljive podatke koje CKDD može da primijeti o nastanku gubitka:

- (a) značajnoj finansijskoj teškoći emitenta ili dužnika;
- (b) kršenju ugovora, kao što je neispunjenje obaveze ili zakasnele isplate kamate ili glavnice;
- (c) garanciji od strane zajmodavaca zajmoprimcu, zbog ekonomskih ili pravnih razloga u vezi sa finansijskom teškoćom zajmoprimca, povlastice koju zajmodavac ne bi uzimao u obzir u nekim drugim okolnostima;
- (d) visokoj vjerovatnoći bankrota ili druge finansijske reorganizacije zajmodavca;
- (e) nestanku aktivnog tržišta za to finansijsko sredstvo zbog finansijskih teškoća;
- (f) značajan (više od 30%) ili dugotrajan pad (duže od godinu dana) fer vrijednosti investicije u instrument kapitala ispod nabavne vrijednosti;
- (f) uočljivim podacima koji pokazuju da postoji mjerljivo smanjenje budućih tokova gotovine od grupe finansijskih sredstava nakon početnog priznavanje tih sredstava, mada smanjenje ne može još uvijek da se utvrdi za pojedinačna finansijska sredstva u grupi.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Ako postoji objektivni dokaz da je nastao gubitak zbog umanjenja vrijednosti od kredita ili potraživanja ili investicija koje se drže do dospijeca koje se knjiže po amortizovanoj vrijednosti, iznos gubitka se odmjerava kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih tokova gotovine (isključujući buduće kreditne gubitke koji nijesu nastali) diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva (to jest, efektivnoj kamatnoj stopi izračunatoj prilikom prvobitnog priznavanja). Iznos gubitka treba da se prizna u bilansu uspjeha.

Prestanak priznavanja finansijskih sredstava

CKDD vrši isknjižavanje finansijskog sredstva kada prava na priliv gotovine po osnovu tog sredstva isteknu ili kada ta prava prenese na drugoga.

Finansijske obaveze

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju u visini nabavne vrijednosti koja predstavlja pošteni vrijednost primljene nadoknade. Nakon inicijalnog priznavanja, finansijske obaveze se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, osim finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Amortizovana vrijednost finansijske obaveze je iznos po kome se obaveze inicijalno vrednuju, umanjen za otplate glavnice, a uvećan ili umanjen za akumuliranu amortizaciju korišćenjem metoda efektivne kamatne stope.

CKDD vrši isknjiženje obaveze kada je obaveza izmirena, ukinuta ili kada je prenijeta na drugoga.

Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina

Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina uključuju: potraživanja za koja se očekuje da će biti realizovana u toku jedne godine od datuma bilansa, novac i salda na računima banaka raspoloživa za tekuće poslovanje, hartije od vrijednosti koje se ne namjeravaju zadržati i koje se mogu lako realizovati, plaćanja unaprijed za kupovinu tekućih sredstava, kao i iznose plaćene za troškove za koje se očekuje da će biti iskorišćeni u okviru jene godine od datuma bilansa.

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca, pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje usluga.

Kratkoročni plasmani obuhvataju depozite, hartije od vrijednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospjeca, odnosno prodaje do godinu dana od dana nastanka.

Kratkoročna potraživanja od kupaca mjere se po vrijednosti iz originalne fakture.

Ako se vrijednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u izvještajnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije.

Promjene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda.

Kratkoročna potraživanja procjenjuju se po nominalnoj vrijednosti, umanjenoj indirektno za procijenjeni iznos vjerovatne naplativosti potraživanja, a direktno ako je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana.

Odluku o indirektnom otpisu, odnosno ispravci vrijednosti potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrijednosti na predlog Komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana donosi Odbor direktora.

Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca na predlog Komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana donosi Odbor direktora Društva.

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima je proces kojim organizacije metodološki vode računa o rizicima povezanim s njihovim aktivnostima radi postizanja kontinuirane dobiti, kako unutar svake aktivnosti, tako i u cjelokupnom portfoliju aktivnosti.

Cilj sistema upravljanja rizicima u CKDD-u je stvaranje vrijednosti i smanjenje posljedica rizika.

Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici.

Identifikovanje rizika zahtijeva temeljno poznavanje organizacije preduzeća, tržišta na kojem ono posluje, pravnog, društvenog, političkog i kulturnog okruženja u kojem egzistira, kao i zdravo razumijevanje njegovih strateških i operativnih ciljeva, opasnosti i prijetnji povezanih sa postizanjem tih ciljeva.

Da bi se rizici prepoznali i da bi se pripremila iznalaženje odluka, potrebne su odgovarajuće strukture i metode identifikovanja rizika.

Metode upravljanja rizicima treba da obezbjeđenje dodatne garancije za dostizanje strateških i operativnih ciljeva putem blagovremenog identifikovanja i sprečavanja rizika, definisanja efektivnih mjera obezbeđenja maksimalne efikasnosti za upravljanje rizicima.

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Upravljanje finansijskim rizicima

Centralno klirinško depozitarno društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

Tržišnim rizicima,
Riziku likvidnosti,
Kreditnom riziku.

Upravljanje rizicima u CKDD-u usmjereno je na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje CKDD-a u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. CKDD ne koristi derivativne finansijske instrumente u bilo kojoj formi osiguranja protiv gubitaka usljed rizika. Finansijski sektor se uglavnom fokusira na kreditni rizik i rizik likvidnosti i djeluje u individualnim slučajevima u cilju smanjenja rizika.

Tržišni rizik

Rizik od promjene kursa stranih valuta

CKDD nije izloženo riziku od promjene kursa valuta jer obavlja svoje poslovanje u funkcionalnoj valuti okruženja.

Rizik od promjene kamatnih stopa

CKDD je izloženo raznim rizicima koji kroz efekte promjena visine tržišnih kamatnih stopa djeluju na njegov finansijski položaj i tokove gotovine. Poslovanje CKDD-a je izloženo riziku promjene kamatnih stopa u mjeri u kojoj kamatonosna sredstva (uključujući investicije) i kamatonosne obaveze dospijevaju za naplatu u različito vrijeme ili u različitim iznosima.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Rizik od promjene ostalih cijena

Rizik od promjene ostalih cijena uključuje promjenu cijene kapitala, promjenu cijene roba, rizik od prijevremenog plaćanja i rizik rezidualne vrijednosti. CKDD nije izloženo ovim vrstama rizika.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da CKDD neće biti u mogućnosti da finansira sredstva odgovarajućim izvorima finansiranja sa stanovišta rokova i stopa i rizik nemogućnosti da se sredstvo realizuje po razumnoj cijeni u odgovarajućem vremenskom okviru. CKDD je izloženo riziku likvidnosti zbog nemogućnosti da naplati svoja potraživanja od kupaca.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik nastanka finansijskih gubitaka CKDD-a kao rezultat kašnjenja klijenata ili druge ugovorne strane u izmirivanju ugovornih obaveza. Kreditni rizik se prvenstveno vezuje za izloženost CKDD-a po osnovu gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, investiranja u hartije od vrijednosti, potraživanja od pravnih i fizičkih lica i preuzetih obaveza. CKDD posluje sa velikim brojem kupaca i nema koncentrisanu izloženost riziku prema jednom kupcu.

Upravljanje rizikom kapitala

CKDD se opredijelilo za finansijski koncept kapitala i njegovo očuvanje prema kome je kapital definisan na osnovu nominalnih novčanih jedinica.

Cilj upravljanja kapitalom je da CKDD zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala, a vlasnicima obezbijedi dividende.

CKDD prati kapital na osnovu koeficijenta zaduženosti, koji se izračunava kao odnos neto dugovanja CKDD-a i njegovog ukupnog kapitala.

Rangiranje rizika

Da bi smo napravili mapu rizika i registar rizika, moramo prvo svrstati rizike po kategorijama.

Kategorija rizika	Opis
Strateški	Ima uticaj na strateške ciljeve organizacije.
Operativni	Ima uticaj na operativne ciljeve organizacije.
Reputacioni	Utiče na reputaciju i imidž organizacije u javnosti.
Regulatorni	Rizik od neusklađenosti sa pozitivnim propisima teritorije na kojoj organizacija posluje.
Finansijski	Utiče na finansijske resurse organizacije.

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Upravljanje rizikom je proces koji se sprovodi na nivou cijele organizacije, a koji se primjenjuje sa ciljem da se identifikuju potencijalni događaji koji mogu uticati na instituciju, da se rizikom upravlja u granicama spremnosti institucije da ga prihvati, kao i da se steknu razumna uvjerenja o postizanju ciljeva organizacije. Zbog toga je efikasno upravljanje rizicima CKDD-a usmjereno na: strateške ciljeve, operativne ciljeve, programske ciljeve, obim rizika koji se prate i toleranciju rizika.

Strateški ciljevi predstavljaju očekivanja na nivou CKDD-a koja odgovaraju misiji CKDD-a i viziji razvoja. Oni odražavaju izbor strategije Uprave u cilju stvaranja dodatne vrijednosti za vlasnike CKDD-a. Menadžment identifikuje rizike pridružene odabranoj startegiji i razmatra njihov uticaj na poslovanje.

Operativni ciljevi se vezuju uz pojedine poslovne procese. Jasno su određeni i mjerljivi i u skladu sa obimom rizika koji se prate. Operativni rizici se opisuju kao: ljudska greška, interna prevara ili zlonamjerne radnje, eksterna prevara, uzurpiranje sistema, prirodne katastrofe, ostali eksterni uzroci.

Programskim ciljevima se konkretizuje razrada starteških i operativnih ciljeva. Menadžment usklađuje strateške ciljeve sa misijom CKDD-a i osigurava da su strateški i operativni ciljevi konzistentni sa obimom rizika koji se prate.

Obim rizika koji se prate ima ključno mjesto u postavljanju strategije, jer usklađuje instituciju, zaposlene, procese i infrastrukturu. Od obima rizika koji se prate zavisi upotreba raspoloživih resursa.

Tolerancija rizika je mjerljiva kategorija. Neophodna je usklađenost sa obimom rizika koji se prate.

Svi odgovorni u pravnom licu obavezni su da izvještavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, novim prijetnjama i mogućnostima u skladu sa dinamikom kako nastaju.

Registri rizika koje vodi pravno lice, redovno se osavremenjavaju koristeći finansijske, operativne i uticaje na poslovnu reputaciju CKDD-a kao i vjerovatne rezultate i rangove identifikovanih rizika. Procjena se takođe bavi mjerama upravljanja rizikom identifikovanim sa datumima kompletiranja takvih mjera. Takođe, procjenjuje se efektivnost takvih mjera.

U finalnoj fazi će se procjena rizika za pravno lice prezentirati izvršnom direktoru, Revizorskom odboru i Odboru direktora.

Sintetički sumarni pregledi procjena rizika za niže organizacione djelove CKDD-a su predmet informisanja viših nivoa menadžmenta.

U nastavku dajemo **Registar rizika** za naše pravno lice, zajedno sa **Ocjenom inherentnog rizika**:

<i>Tretiranje rizika</i>	<i>Opis</i>
<i>Prihvatanje</i>	<i>Postojanje svijesti o riziku ali isti je u skladu sa apetitom za rizikom, uglavnom zato što su troškovi tretiranja ovakvog rizika veći od posledica njegovog ostvarivanja.</i>
<i>Smanjivanje uticaja</i>	<i>Postojanje svijesti o riziku i pristupanju aktivnostima kako bi se isti sveo na prihvatljiv nivo, koristeći sistem internih kontrola.</i>
<i>Transferisanje</i>	<i>Prebacivanje rizika na treće lice (npr. osiguravajuće polise).</i>
<i>Eliminacija uzroka</i>	<i>Rukovodstvo donosi odluku o eliminaciji, odnosno ukidanju poslovne aktivnosti koja dovodi do rizičnog slučaja (npr. povlačenje proizvoda iz asortimana, izbjegavanje poslovanja na određenim teritorijama).</i>

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

REGISTAR RIZIKA							Ocjena inherentnog rizika			
Entitet	Br.	Kategorija rizika	Rizik	Sektor	Oblast	Kontrola	Uticaj	Vjerovatnoća	Ocjena	Tretiranje rizika
	1	operativni rizik	Neovlašćene aktivnosti zaposlenih (obavljanje radnog procesa mimo procedura-namjerno,namjerna manipulacija dokumentima, zloupotreba povjerene odgovornosti, zloupotreba IT sistema, ostalo)	Dnevne operacije		Redovna interna kontrola i postupanje zaposlenih shodno usvojenim Pravilima CKDD, Uputstvima i Operativnim procedurama za rad sa akcionarima i emitentima, poštovanje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta	3	1	3	Smanjivanje uticaja
	2	operativni rizik	Nepridržavanje ili kršenje postojećih zakonskih propisa po kojima CKDD postupa	Dnevne operacije		Redovna interna kontrola, primjena i poštovanje zakonodavnog okvira od strane zaposlenih	3	1	3	Smanjivanje uticaja
	3	operativni rizik	Neadekvatno i protivpravno postupanje sa strankama (kršenje tajnosti podataka, kršenje pravilnika o ponašanju, netransparentnost prema strankama,davanje pogrešnih informacija, ostalo)	Dnevne operacije		Redovna kontrola i stalno praćenje radnog procesa u Odjeljenjima za rad sa akcionarima i emitentima	2	1	2	Smanjivanje uticaja
	4	operativni rizik	Neažurnost u izvršavanju poslova (greška prilikom unosa podataka, greška prilikom sprovođenja poslovnog procesa, loša komunikacija među zaposlenima, propuštanje roka ili drugih obaveza, čuvanje podataka, nedostatak dokumenata,nepridržavanje dobrih poslovnih praksi u radu, ostalo)	Dnevne operacije		Redovna interna kontrola i stalno praćenje radnog procesa u Odjeljenjima	3	1	3	Smanjivanje uticaja
	5	operativni rizik	Neblagovremeno izvještavanje i/ili netačno izvještavanje (propusti u obaveznom izvještavanju, netačni izvještaji)	Dnevne operacije		Praćenje zakona koji obavezuju CKDD na izvještavanje, logička provjera podataka	3	1	3	Smanjivanje uticaja
	6	operativni rizik	Nedostupnost aplikacije, nemogućnost primanja i slanja poruka, pogrešna automatska obrada podataka, nedostupna ili neblagovremena sistemska ponuda podataka	Dnevne operacije		Procedure IT sektora	2	2	4	Smanjivanje uticaja

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

7	operativni rizik	Prekid u poslovanju i pad sistema	Dnevne operacije		Procedure IT sektora	1	3	3	Smanjivanje uticaja
8	operativni rizik	Nenaplaćena potraživanja	Finansije i računovodstvo		Redovna kontrola analitičkih kartica, opomene i utuženja	1	3	3	Smanjivanje uticaja
9	operativni rizik	Neusklađenost sa zakonima, propisima i odlukama	Finansije i računovodstvo		Praćenje međunarodnih računovodstvenih standarda, zakona, redovne obuke, seminari	3	1	3	Smanjivanje uticaja
10	operativni rizik	Ljudska greška u obradi transakcija ili u pripremi finansijskog izvještaja	Finansije i računovodstvo		Interne kontrole	1	1	1	Smanjivanje uticaja
11	operativni rizik	Gubitak funkcionalnosti sistema koji su od vitalne važnosti za funkcionisanje CKDD	Informacione tehnologije		Procedure IT sektora	3	2	6	Smanjivanje uticaja
12	operativni rizik	Gubitak aplikacija koji su od ključne važnosti za funkcionisanje CKDD	Informacione tehnologije		Procedure IT sektora	2	2	4	Smanjivanje uticaja
13	operativni rizik	Gubitak aplikacija koje su važne za poslovanje	Informacione tehnologije		Procedure IT sektora	2	2	4	Smanjivanje uticaja
14	operativni rizik	Angažovanje lica izvan CKDD za obavljanje poslova održavanja softvera	Informacione tehnologije			2	1	2	Smanjivanje uticaja
15	operativni rizik	Neovlašćeno ulaženje u bazu podataka (pokušaj pristupa IT sistemu od strane trećeg lica sa ciljem da se manipulišu, prisvoje, oštete podaci, odnosno resursi firme)	Informacione tehnologije		Procedure IT sektora	3	1	3	Smanjivanje uticaja

CKDD ima usvojenu strategiju i politiku upravljanja rizicima.

12. SISTEM UNUTRAŠNJE KONTROLE CKDD I UPRAVLJANJE RIZIKOM U ODNOSU NA POSTUPAK FINANSIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

Upravljanje rizikom podrazumijeva blagovremeno reagovanje na nepoželjne događaje koji mogu spriječiti ili otežati ostvarenje ciljeva Društva. Osnovni kriterij za uspostavljanje upravljanja rizikom u odnosu na postupak finansijskog izvještavanja je da se finansijsko izvještavanje organizuje kontinuirano, na način i u rokovima predviđenim Zakonom i aktima CKDD-a.

Aktima CKDD-a propisani su vrste finansijskih izvještaja koji se sačinjavaju radi praćenja stanja i rezultata poslovanja, kao vrste izvještaja i rokovi izvještavanja u cilju praćenja ispunjenja finansijskih planova.

Statutom CKDD-a propisano je da: CKDD je dužno da vodi ili osigura vođenje svih poslovnih knjiga u skladu sa zakonom.

Nakon isteka svake poslovne godine CKDD je dužno u zakonom određenom roku da sastavi godišnje finansijske izvještaje (bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama u finansijskom položaju, bilješke uz finansijske izvještaje), da ih dostavi na reviziju, te da sastavi godišnji izvještaj.

Nakon obavljenih radnji i postupaka iz prethodnog stava Odbor je dužan da sazove redovnu sjednicu Skupštine, koja se mora održati u rokovima određenim zakonom na kojoj se razmatraju i usvajaju finansijski izvještaji.

Takođe Statut propisuje da obavezu Odbora direktora da utvrđuje predlog godišnjeg obračuna i izvještaja o poslovanju kao i da razmatra periodične izvještaje o poslovanju.

Pravilnikom o računovodstvu propisano je da se poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva, a sastoje se od:

1. dnevnika
2. glavne knjige
3. pomoćnih knjiga

Pomoćnim knjigama smatraju se i vanbilansne evidencije za sredstva i izvore sredstava koji se iskazuju u tim evidencijama.

Oblik i sadržinu poslovnih knjiga utvrđuje Izvršni direktor CKDD-a. Poslovne knjige vode se posebno za svaku poslovnu godinu. Rukovodilac računovodstva može da odluči da se pojedine poslovne knjige vode za dvije i više godina.

Knjiženja u poslovnim knjigama vrše se na osnovu vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava. Knjigovodstvena isprava sastavlja se u organizacionom dijelu CKDD-a u kojem je obavljena poslovna promjena, odmah po nastanku poslovne promjene.

Knjigovodstvene isprave moraju da sadrže sve podatke iz kojih se utvrđuje nastanak poslovne promjene sa svim priložima kojima se dokazuje njen nastanak.

Poslovne knjige vode se na računaru uz korišćenje računovodstvenog softvera koji obezbeđuje funkcionisanje sistema internih računovodstvenih kontrola.

U cilju praćenja finansijskog izvještavanja računovodstveni iskazi sastavljaju se i dostavljaju na propisanim obrascima i to:

- Odboru direktora:

- Mjesečni izvještaji u formi pregleda ostvarenja prihoda i rashoda, u odnosu na godišnji finansijski plan do 20. narednog mjeseca za prethodni mjesec,
- Kvartalni finansijski izvještaj na obrascima bilansa stanja, bilansa uspjeha, bilansa novčanih tokova i izvještaj o promjenama na kapitalu u roku od 30 dana od završetka kvartala,
- Godišnji finansijski izvještaj na obrascima bilansa stanja, bilansa uspjeha, bilansa novčanih tokova, izvještaj o promjenama na kapitalu sa napomenama uz finansijske izvještaje do 31. marta naredne godine za prethodnu godinu.

- Komisiji za tržište kapitala dostavlja se sljedeće:

- Kvartalni finansijski izvještaj koji sadrži kvartalne finansijske iskaze, kvartalni izvještaj o upravljanju i izvještaj odgovornih lica da su finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim standardima, u roku od 30 dana od završetka kvartala,
- Polugodišnji finansijski izvještaj koji sadrži polugodišnje finansijske iskaze, polugodišnji izvještaj o upravljanju i izvještaj odgovornih lica da su finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim standardima, u roku od dva mjeseca nakon završetka izvještavnog perioda,
- Godišnji finansijski izvještaj koji sadrži revidirane finansijske iskaze sa izvještajem o reviziji, izvještaj o upravljanju i izjave odgovornih lica da su finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim standardima, u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine.

Finansijski izvještaji objavljuju se na internet stranici CKDD-a, u rokovima propisanim Zakonom o tržištu kapitala.

Godišnji finansijski izvještaj na obrascima bilansa stanja, bilansa uspjeha, bilansa novčanih tokova i izvještaja o promjenama na kapitalu, napomene uz finansijske izvještaje i Izvještaj menadžmenta predaju se nadležnoj instituciji u rokovima predviđenim Zakonom.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA CKDD-a

Pravilnikom o računovodstvu propisano je i da se poslovne knjige, knjigovodstvene isprave, računovodstveni softveri i računovodstveni iskazi čuvaju se u rokovima koji su propisani Zakonom o računovodstvu.

Poslovne knjige, knjigovodstvene isprave i računovodstveni softver čuvaju se na računaru i odgovarajućim medijima za arhiviranje podataka u prostorijama CKDD-a u računovodstvu ili arhivi do roka predviđenog Zakonom.

Usklađivanje promjena i stanja glavne knjige sa dnevnikom i pomoćnim knjigama vrši se prije sastavljanja polugodišnjih i godišnjih finansijskih izvještaja.

Radi usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem vrši se popis imovine i obaveza na kraju poslovne godine. Pored redovnog popisa sa stanjem 31. decembra, popis se vrši i u slučaju primopredaje dužnosti računopolagača, prestanka pravnog lica i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Izvršni direktor CKDD-a obrazuje komisije za popis i određuje rokove i način vršenja popisa u skladu sa zakonom i propisima donijetim na osnovu zakona.

Izveštaj o izvršenom popisu razmatra Odbor direktora. Izvršni direktor se brine o sprovođenju rezultata i donosi odluku o usklađivanju knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem.

Izveštaj o popisu sa popisnim listama i odlukom dostavlja se računovodstvu najkasnije mjesec dana prije propisanog roka za dostavljanje godišnjeg računa.

Kontinuiranim praćenjem od strane strateškog i izvršnog menadžmenta u CKDD-a mogućnost neblagovremenog i/ili netačnog izvještavanja (propusti u obaveznom izvještavanju, netačni izvještaji) svedeni su na minimum.

Odjeljenje za IT posebnu pažnju posvećuje bezbjednosti sistema, kontroli pristupa i nedozvoljenom pristupu podataka, uz primjenu najsavremenijih hardverskih i softverskih tehnoloških rješenja.

Menadžment CKDD-a kontinuirano razmatra sve finansijske izvještaje, blagovremeno reaguje na sve informacije koje dobija putem finansijskih izvještaja u cilju nesmetanog i kontinuiranog nastavka poslovanja.

13. KODEKS KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Uvažavajući značaj postojanja Kodeksa korporativnog upravljanja, CKDD kao jedna od najznačajnijih institucija tržišta kapitala Crne Gore, dobrovoljno primjenjuje Kodeks korporativnog upravljanja, usvojen 2009 godine, a nastao kao rezultat saradnje Montenegroberze ad Podgorica i Međunarodne finansijske korporacije (IFC), u okviru Programa korporativnog upravljanja u Jugoistočnoj Evropi.

BDO d.o.o. Podgorica

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 120

81000 Podgorica

Montenegro

Tel: +382 20 228 449

Fax: +382 20 228 449

www.bdo.co.me

BDO d.o.o. Podgorica, privredno društvo osnovano u Crnoj Gori, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Velikoj Britaniji i dio je međunarodne BDO mreže firmi članica.

BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Podgorica, a limited liability company incorporated in Montenegro, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.